

mladije

* Intervju

Peter Matjašič:
»Evropa se dogaja
pred našim pragom.«

* Teleskop

**Mladinstival – festival
mladinskega dela**

* V žarišču

**Ali Slovenci vemo,
kakšne pravice imamo
kot državljani EU?**

* Aktualno

**Jutri Evropske unije,
kot jo poznamo danes,
ne bo več**

Program
Mladi
v akciji

PROGRAM MLADI V AKCIJI

Program MLADI V AKCIJI je program Evropske unije, ki sledi ciljem evropskega sodelovanja na področju mladine. Omogoča finančno podporo projektom neformalnega učenja in mobilnosti mladih, ki prispevajo k ciljem evropskega sodelovanja na področju mladine. Namenjen je mladim v starosti od 15 do 28 let (izjemoma 13–30).

PREDNOSTNA PODROČJA

Evropsko državljanstvo, participacija mladih, kulturna raznolikost in vključevanje mladih z manj priložnostmi.

MOŽNOSTI PROGRAMA MLADI V AKCIJI

Program s sprejemom projekta omogoča pridobitev finančne podpore za izvedbo projekta.

AKCIJA 1 – MLADI ZA EVROPO

Podakcija 1.1 – Mladinske izmenjave. Mladinska izmenjava je skupen projekt dveh ali več lokalnih skupin mladih iz različnih držav, kar omogoča obravnavo izbrane tematike v širšem evropskem kontekstu.

Podakcija 1.2 – Mladinske pobude. Mladinska pobuda je inovativen projekt skupine mladih v lokalnem okolju, s katerim želijo udeleženci prispevati k razvoju svoje skupnosti. Omogočeno je tudi mednarodno sodelovanje v transnacionalnih pobudah.

Podakcija 1.3 – Projekti mladih za demokracijo. S projekti mladih za demokracijo imajo različni akterji na področju mladine iz vsaj dveh držav možnost, da z medsebojnim sodelovanjem omogočijo ali povečajo vključevanje mladih v upravljanje javnih zadev, zlasti na občinskih ravneh.

AKCIJA 2 – EVROPSKA PROSTOVOLJNA SLUŽBA (EVS)

Namen akcije je omogočiti prostovoljcu učne izkušnje, s katerimi razvija ali krepi svoje sposobnosti in znanje, ter delo, ki ga opravlja, z namenom prispevati k razvoju gostiteljskega okolja, kjer se projekt odvija.

AKCIJA 3 – MLADI V SVETU

Akcija je razdeljena na dve podakciji. Prijavitelji lahko na decentralizirani ravni predlagajo projekte sodelovanja s tako imenovanimi sosednjimi partnerskimi državami.

Podakcija 3.1 – Sodelovanje s sosednjimi partnerskimi državami Evropske unije. Akcija omogoča sodelovanje skupin mladih in akterjev na področju mladine v projektih programa MLADI V AKCIJI, ki prihajajo iz sosednjih partnerskih držav (Jugovzhodna Evropa, Vzhodna Evropa in Kavkaz ter sredozeemske partnerske države).

AKCIJA 4 – PODPORNİ SISTEMI NA PODROČJU MLADINE

Akcija je razdeljena na osem podakcij. Prijavitelji lahko na decentralizirani ravni predlagajo v sprejem projekte usposabljanja in mreženja.

Podakcija 4.3 – Usposabljanje in mreženje akterjev na področju mladinskega dela in organizacij. Podakcija omogoča možnost sprejema podpornih ali razvojnih aktivnosti za vse, ki so dejavni pri mladinskem delu, v prostovoljnih mladinskih organizacijah in organizacijah za mlade.

AKCIJA 5 – PODPORA EVROPSKEMU SODELOVANJU NA PODROČJU MLADINE

Akcija 5 je v celoti namenjena spodbujanju sodelovanja različnih akterjev na področju mladine, mladinskega dela in mladinske politike z namenom doseganja skupnih ciljev ter strukturiranega dialoga v okviru evropskega sodelovanja na področju mladine. Na decentralizirani ravni je mogoče v sprejem predlagati projekte srečanj mladih in odgovornih za mladinsko politiko.

Podakcija 5.1 – Srečanja mladih in odgovornih za mladinsko politiko. Podakcija podpira sodelovanje, seminarje in strukturiran dialog med mladimi, akterji na področju mladinskega dela in pristojnimi za mladinsko politiko.

KDO LAHKO SODELUJE?

Pri projektih lahko sodelujejo različni akterji (organizacije in posamezniki) na področju mladine, vključno z neformalnimi skupinami mladih. Večina projektov, ki jih lahko podpre program MLADI V AKCIJI, zahteva vzpostavitev partnerstva med akterji iz dveh ali več držav.

ROKI ZA ODDAJO PRIJAVNIC

Za projekte, ki se potegujejo za sprejem na decentralizirani ravni, so vsako leto trije roki za oddajo prijavnice: 1. februar, 1. maj in 1. oktober. Prijavnice se glede na datum začetka projekta pošljejo do ustreznega prijavnega roka. Prijavnice in dodatna navodila so na voljo na spletni strani www.mva.si.

Kolofon

Založnik: Zavod MOVIT
Nacionalna agencija programa Mladi v akciji
Odgovorni urednik: Janez Škulj
Izvršni urednici: Tinkara Bizjak Zupanc in Mojca Kambič
Lektoriranje: Urša Fujs
Oblikovanje: Argos Media d.o.o.
Fotografije: Arhiv Zavod MOVIT, Dreamstime
Naslov uredništva:
Zavod MOVIT
Dunajska cesta 22
1000 Ljubljana
E-pošta: info@mva.si
Spletna stran: www.mva.si
Telefon: + 386 1 430 47 47
Faks: + 386 1 430 47 49
ISSN: 1580-805X
Tisk: Tiskarna Pleško, natisnjeno v 2000 izvodih

AKTUALNO

Jutri Evropske unije, kot jo poznamo danes, ne bo več 4

INTERVJU

O evropskem državljanstvu s Petrom Matjašičem 8

V AKCIJI

Evropsko državljanstvo v projektih programa Mladi v akciji 11

Evropsko državljanstvo v projektu EVS: Gradimo odnose za novo EU 12

Potujoča izmenjava kot nobena druga poprej: Building Bridges 2012 13

V ŽARIŠČU

EVROPSKI TEDEN MLADIH 14

Kaj se bo med evropskim tednom mladih dogajalo v Bruslju? 14

In kaj se bo dogajalo pri nas? Mladinstival – festival mladinskega dela 14

ČEZ PLANKE

DRUGI EVROPSKI PROGRAMI IN POBUDE 16

Program Evropa za državljane in spodbujanje aktivnega evropskega državljanstva 16

Program Vseživljenjsko učenje 18

EPM Maribor 2013 odpira mladim vrata v svet izkušenj 19

TELESKOP

EVROPSKO DRŽAVLJANSTVO V PRAKSI 21

Predstavninstvo Evropske komisije v Sloveniji:

Ali Slovenci vemo, kakšne pravice imamo kot državljani EU? 21

Ministrstvo za notranje zadeve in javno upravo:

Pravice, ki izhajajo iz državljanstva EU 22

Mag. Simon Delakorda, Inštitut za elektronsko participacijo:

Elektronska državljanska pobuda 22

Sektor za vseživljenjsko učenje, Direktorat za trg dela in zaposlovanje:

Načelo prostega pretoka oseb v Evropski Uniji 24

Zavod RS za zaposlovanje, omrežje EURES:

Želite razvijati svojo kariero mednarodno? Vas zanima zaposlitev v Evropi?

Pri tem vam lahko pomaga omrežje EURES! 25

Ministrstvo za notranje zadeve in javno upravo:

Kako do informacij o pogojih poslovanja na trgih EU? 26

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, mreži ENIC in NARIC:

Vrednotenje in priznavanje izobraževanja v evropski regiji 27

Ministrstvo za zdravje RS, Služba za evropske zadeve in mednarodno sodelovanje:

Mladi naj poskrbijo za svoje zdravstveno zavarovanje med potovanjem, študijem

in delom v drugi državi članici Evropske unije 27

REFLEKSIJE

EVROPSKI POSLANCI O EVROPSKEM DRŽAVLJANSTVU 28

Dr. Romana Jordan: Za Evropo gre. Za vas gre 28

Mag. Tanja Fajon: Aktivni mladi – aktivna prihodnost! 29

Dr. Milan Zver: Pravice evropskih državljanov in šolstvo 29

Mag. Mojca Kleva Kekuš: Evropsko državljanstvo 30

Zofija Mazej Kukovič: Evropa potrebuje sveže ideje mladih 30

NAPOVEDNIK

Delavnice za spodbujanje mladih k udeležbi na volitvah v Evropski parlament 2014 31

Projekt EU Si ti! 32

Predstavninstvo Evropske komisije:

Napovednik dogodkov v okviru evropskega leta državljanov 34

IN THIS ISSUE YOU CAN READ 35

UVODNIK

Evropsko državljanstvo je bilo osrednja tema 16. številke revije Mladja, ki je izšla maja 2007. Čeprav je bilo v prispevkih zaznati misel, da zgolj formalni status državljanstva ne zadošča za oblikovanje trdne evropske skupnosti, je bilo hkrati v njih moč razbrati vsaj nek pritenen entuziazem, celo navdušenje nad to, za Slovence takrat še precej svežo, nadnacionalno identiteto. Natanko šest let in 14 števil revije kasneje je evropsko državljanstvo ponovno rdeča nit Mladja, vendar so tokrat poudarki precej drugačni, saj so se v tem času korenito spremenile tudi gospodarsko-socialne okoliščine sodobne Evrope.

Dobrih 20 let od znamenite Maastrichtske pogodbe se namreč zdi, da je skupen pajčolan, ki naj bi povezoval 500 milijonov ljudi od Finske do Cipra in od Portugalske do Romunije, vse bolj ohlapen. EU že dolgo ni več tisto, kar je bila, ko so vanjo vstopale njene prve članice. Čeprav prebivalci 27 držav članic EU skupaj ustvarijo četrtno svetovnega bogastva, kar predstavlja ogromen trg, ki naj bi njenim državljanom omogočal več priložnosti za delo in bivanje, to politično tvorbo le še redki naslavljajo kot zgled socialno naravnane tržnega gospodarstva in resno civilizacijsko alternativo preostalim svetovnim gospodarstvom. Ravno letos, ko obeležujemo evropsko leto državljanov se zdi, da je evroskepticizma med Evropejci toliko, da zanj ni več prave merske enote. Ogromno prebivalcev stare celine, predvsem mlade, namreč moti občutek, da so njihovi problemi prezrti, motijo jih občutek demokratičnega deficita in politika vsiljevanja hitrih rešitev, preusmerjanje pozornosti, negiranje problemov ter zanikanje obstoja sistemske neenakosti. Zato jih nemalo meni, da je EU v brezizhodnem položaju, v katerem je težko napovedati, kaj se bo z njo zgodilo jutri.

Mlade pa seveda najbolj zanima ravno ta jutri. Kljub vsemu ima Evropska unija za 21. stoletje zastavljeno ambiciozno poslanstvo, kjer so mir, blaginja in stabilnost zapisani najvišje na seznamu, visoko pa sta umeščeni tudi preseganje delitev na celini ter spodbujanje uravnoveženega ekonomskega in socialnega razvoja. Prihodnost Evropske unije je pogojena s tem, kako uspešna bo pri sledenju tem ciljem in to je odvisno tudi od mladih. Ti predstavljajo ogromen družbeni potencial, saj znajo na sodobne družbene izzive gledati kritično, a znajo hkrati predlagati tudi nove, drugačne rešitve. V času, ko se zdi, da se ogromno mladih Evropejcev utaplja v malodušju in apatiji, je pomen mladinskega dela, ki krepi aktivno državljanstvo in predstavlja prostor za učenje odgovornega in demokratičnega delovanja mladih v družbi, še toliko večji. Aktivno državljanstvo mladih pa je v obdobju, ko Unija išče svoj kompas, morda ključno za izgradnjo današnje in jutrišnje Evrope.

Mojca Kambič,
Zavod MOVIT

Jutri Evropske unije, kot jo poznamo danes, ne bo več

Prvi cilj sedanjega programa Mladi v akciji je spodbujanje aktivnega, še posebej pa evropskega državljanstva. In letos je evropsko leto državljanstva. Spodobilo bi se, da ob tej priložnosti evropsko državljanstvo povzdignemo na visok pediastal.

Janez Škulj, ZAVOD MOVIT

Vendar časi niso spodobni. Ne za Evropo ne za njene državljane. Rečemo Evropa, mislimo pa na Evropsko unijo, na povezavo, ki je zrasla od premogovne in jeklarske skupnosti, prek skupne kmetijske politike v Rimski pogodbi do tega, da so se njene države članice s Maastrichtsko pogodbo zavezale k priznavanju nekaterih pravic državljanom drugih držav članic v isti meri, kot gredo lastnim državljanom. Evropsko državljanstvo je v osnovi seštevek nekaj pravic in nobene dolžnosti. Na drugi strani, ko je govor o davčnih zavezancih, nič več ne govorimo o državljanih, govorimo zgolj o rezidentih, ki so lahko domači ali tuji državljani, tudi tisti, ki niso državljani druge države članice EU. V političnem smislu je na državljanstvo Republike Slovenije vezana le še pravica za sodelovanje na volitvah v državni zbor, državljan druge države članice EU s stalnim prebivališčem v Sloveniji ima volilno pravico tako na lokalnih kot

evropskih volitvah. Enako državljan Republike Slovenije v drugi državi članici.

Razmišljati o evropskem državljanstvu ne gre brez razmišljanja o Evropski uniji. In ta Evropska unija se mnogim nič več ne kaže v bleščeči luči. Za mnoge postaja sinonim za vse, česar ne bi smelo biti. V Grčiji vam znajo povedati, da jih je Evropa pustila na cedilu. V Grčiji, in ne samo tam, postaja podoba Evrope vse bolj nemška. Tista in taista Nemčija, ki jih je leta 1941 okupirala, znajo poudariti. In tako kot imajo prav, se tudi pošteno motijo. Tri tisoč kilometrov severneje se vse bolj krepi občutek, da so v Evropi jame brez dna. Pred dnevi je ta težnja v Nemčiji postala tudi politična stranka, ki zagovarja izstop Nemčije iz EU in vrnitev nemške marke. Jesenske volitve bodo pokazale dejanski obseg te težnje.

Za vse, ki smo nekoč poleg slovenskega državljanstva imeli tudi jugoslovanske

potne liste, se zlahka postavljajo vzporednice z razvojem v današnji Evropi. Le da smo bili – ali smo si le delali utvare, da smo – na drugi strani. Mar sami nismo govorili o odtekanju denarja po Savi navzdol in da tega nočemo. Istočasno smo bili ponosni, da so bili slovenski hladilniki sinonim za nekaj več in so temu primerno bili med najdražjimi na takratnem jugoslovanskem tržišču, a so kljub temu šli za med na celotnem tržišču.

Državljanstvo kot koncept izhaja iz podmene, da so vsi državljani enakopravni v svojih pravicah in obveznostih do skupnosti. Iz podmene enakosti pred zakonom in pred davčno upravo. Toda kako se ta koncept izkaže v okolju, kjer so razlike v materialnem smislu našega bivanja tako velike. Delavec na Finskem zasluži mnogo mnogo več kot delavec za istim strojem v Bolgariji. Pokojnina nemškega upokojenca ni primerljiva s pokojnino slovenskega upokojenca. In

ker sta izraženi v istem denarju, je razlika toliko očitnejša. Kje je meja, po kateri formalna enakopravnost v trku s socialno neenakostjo izgubi svojo substanco, ki je potrebna za konstituiranje skupnosti?

Spet iz spominske zakladnice – tudi v nekdanji SFRJ so bili tudi predlogi, da je nesprejemljivo, da imamo republiške sisteme pokojninskega zavarovanja, in da je nesprejemljiva različna višina pokojnin po republikah. Da mora biti le en vsejugoslovanski sistem, kajti tudi združevanje dela oziroma sredstev naj ne bi bilo omejeno znotraj republik federacije. In Ljubljana, pa še kdo, ni niti hotel slišati tega. So pa bili precej glasni v nekdanjem Titogradu.

Veliko razlogov za krizo pripisujemo evru. Malokdo se vpraša, kaj je sploh bilo tisto, kar je dalo življenje evru. Malokdo sploh hoče vedeti odgovor, kajti odgovor je tako včerajšnji. Nastal je kot koncesija Nemčije ob njeni združitvi. Francoski predsednik Mitterrand je bil mož včerajšnjega sveta. Njegov pogoj za privolitev Francije kot ene izmed štirih zmagovalnih velesil v združitvi dveh nemških držav je bila ukinitve nemške marke in uvedba skupnega denarja. Včerajšnji svet v Evropi je temeljil na rezultatih druge svetovne vojne. Na bolj praktični ravni smo dobili gotovino, s katero lahko plačujemo kavo od Tarife v Španiji do Rovaniemija na Finskem. Zgodovina, predvsem pa vzgibi in motivi, ki so vodili dogodke, je še vedno med manj priljubljenimi predmeti v šolah. V slovenskih šolah – vsaj glede pragmatičnega spremljanja vsebine učenja petošolca v osnovni šoli – še vedno sprejemamo repetitivno znanje dejstev iz učbenika. Premalo pozornosti je namenjeno spodbujanju in razumevanju procesov, ki so vodili do dejstev ter razumevanju soodvisnosti dejstev. Ambivalentnost je res huda stvar. Vendar Evropa temelji na ambivaletnosti. Res je težko živeti ob spoznanju, da za marsikaj obstajata vsaj dve resnici. In da tisto, kar se je videlo kot nekaj v včerajšnjem kontekstu, je v današnjem kontekstu videti popolnoma nekaj drugega.

Leta 1994 je Mitterrand nagovoril generalno skupščino takratnega Mladinskega foruma Evropske skupnosti. Ko je govoril, me je spreletavalo. Govoril je tako, kot nisem slišal ne poprej ne pozneje nobenega državnika. Umiral je in dovolil si je izgovoriti marsikaj, česar si ne privoščil noben politik. Govoril je o Evropi. Dobesedno je prosil mlade v Evropi,

naj obvarujejo Evropo, kajti le evropska integracija je tista, ki lahko prepreči novo veliko vojno na evropskih tleh. Vprašanja, povezana z združitvijo dveh Nemčij, so ga navdajala s strahom.

Utemeljevati evropsko povezavo v nekdanjem smislu nikoli več vojne ni ravno učinkovito. Zdi se, kot da je to res preteklost. Včerajšnji temelji so tako prozaični za današnji čas. Kot da ni več silnic, ki so bile povod za lepo in manj lepo zgodovino Evrope. Sklicujemo se na evropske vrednote, istočasno pa upamo, da nas nihče ne bo vprašal, kaj pravzaprav natančno so. Ker bi nas vsak odgovor spet delil.

Vendar je v krizi celoten koncept upravljanja družbe, ki smo ga znova prevzeli leta 1990. V upravljanju družb je vse manj alternativ. Politični pluralizem je mogoč, ko obstajata vsaj dve med seboj bistveno različni alternativni poti. Če katera koli oblast počne bolj ali manj isto, kot bi njena najhujša opozicija, potem se politični pluralizem res zreducira na všečnost v pojavnosti nosilcev oblasti. Recimo v razpravo o kakšnih čevljih ali o čem še bolj banalnem. Ali – kar je slovenska travma – opredeljevanju do preteklosti. Vse drugo je stvar umetniškega vtisa. Volitve državljanom ponujajo zgolj iluzijo možnosti izbire.

Demokratski proces zahteva tudi čas. Delovanje parlamentarne ureditve je zasnovano na podmeni dovolj časa za

razprave, ki niso zgolj privilegij institucij oblasti, ampak celotne zainteresirane civilne družbe. Tak dialog, soočenja in iskanje minimalnih skupnih imenovalcev preprosto zahtevajo čas. Ta čas je potreben, da se obrusijo ostri robovi in sprejmejo premišljene odločitve, pomaga pa tudi omehčati družbene konflikte. Časa pa preprosto ni več. Države se vse bolj spreminjajo v podjetja, ki se morajo odzvati na vsako spremembo na tržišču. In morajo se odzvati vse hitreje. Kompleksnost odločitev, ki že zaradi tega zahtevajo več časa, vse bolj presega zmoglosti običajnega človeka. To pa ni dobra popotnica odgovornemu državljanstvu, ki naj bi ga izvajal ta isti vsakdanji človek.

Državi, predvsem njenim dolžnostim, pripisujemo marsikaj. V Sloveniji preprosto malikujemo državo, kajti država je dolžna zagotoviti marsikaj. Pogosto pač zagovarjamo stališče, da je država za to, da izpolnjuje zahteve državljanov. Na drugo uho, izpolnjevanje zahtev države do državljanov, smo malce gluhi. Ljudje, množica posameznikov, na drugi strani ostajamo zvesti tradiciji Martinu Krpanu. Tistemu, ki je hotel od cesarja le potrdilo, da lahko zakonito »tihatapi« soliter. Na tej osnovi je težko graditi koncept državljanstva. Kajti enakost pravic naj bi izhajalo iz enakosti dolžnosti.

Tudi v Sloveniji se je odprl prostor idejam o izstopu iz EU. Če se bo ideja vzpostavila kot politična stranka, bomo imeli možnost

preizkusiti njen doseg ob naslednjih volitvah. Ideja je legitimna, osebno pa sem presenečen, da je tako malo odzivov zoper njo. Se sploh zavedamo posledic? Da ne bi bilo več Bruslja, ki od nas pričakuje izpolnitev naših lastnih zavez. Bili bi – končno ali spet – sam svoj gospodar. Pa bi res bili? Dokler bi hodili naokoli in se zadolževali na finančnih trgih, zagotovo ne. Torej bi morali svojo porabo, naj gre za posameznika ali državo v celoti, uskladiti s svojimi prihodki. Potem smo lahko sam svoj gospodar. In ravno to je zaveza, ki smo jo dali in k izpolnjevanju katere nas sedaj kličeeta Bruselj, Berlin in še kdo. Če sem malce nesramen, Severno Korejo res ne skrbijo finančni trgi. So res sam svoj gospodar. Lahko pa bi na plan potegnil še kakšno provokativnejšo tezo, povezano z letom 1991.

Sicer pa, preden začnemo kamenjati kogar koli, spomnimo se odziva v vsaj delu struktur in javnosti v Sloveniji ob prvem dogovarjanju za pomoč Grčiji. Zakaj bi mi pomagali Grčiji, ko imamo slabše plače kot oni. Z nič kaj prikritim občudovanjem se je gledalo v Bratislavo, ki je vsaj v prvem stavku rekla, da pač ne bo sodelovala pri reševanju Grčije. Ampak takrat ni noben strašil s prihodom trojke v Ljubljano, Borut Pahor je ponavljal tisto o varni strani radarja, minister Križanič pa o dobičkonosni naložbi, saj bo posojilo Grčiji vrnjeno z obrestmi.

Danes v slovenskih dnevnikih prebiram pozive o nujnosti oblikovanja močnega zavezništva perifernih držav, ki naj končno nastopijo skupaj in udarijo nazaj. In pomislim na Estonijo, ki spada na obrobje Evropske unije. In ko poslušam o njihovih uspehih, še posebno na področju izobraževanja, ostrim. V devetdesetih letih smo jim bili vzor, danes se mi zdi, da stopicljamo za njimi. In Estonija naj bi bila revnejša država od Slovenije. Bolj kot se poglobljam v razloge, zakaj je tako, bolj se mi zdi, da je razlika le ena. Njihove rešitve so smiselne, zdi se mi, da je iskanje učinkovitosti njihovo prvo merilo. Predvsem pa se zavedajo, da je vse odvisno le od njih in njihove sposobnosti soočanja s svetom in vsemi njegovimi realnostmi. Ko sodelujem z estonskimi kolegi, se vedno zavem, da iščejo rešitve v svetu, ki je dan, in ne iščejo sveta za rešitve, ki si jih želijo. In niti slučajno se ne počutijo evropska periferija.

Evropa išče svojo rešitve jutrišnjega skupnega preživetja. Vendar ni več sonce,

okoli katerega bi se vrtele druge celine na Zemlji kot njeni planeti. Spremenjena svetovna razmerja, predvsem v svetu tistega, od česar živimo, se vse bolj izražajo v svetu tistega, za kar živimo. Postajamo zgolj eden izmed planetov, ni pa še čisto jasno, kdo ali kaj je novo sonce. Evropa izgublja svojo konkurenčnost v svetovnem merilu. Izgubljam prihodke, ki so bili posledica našega – skupaj s Severno Ameriko – dominantnega položaja. In z izgubo teh prihodkov izgubljam tudi možnost kritja stroškov marsičesa, kar jemljemo za civilizacijski dosežek. Dejstvo, da Evropa ni bila vedno najbolj razvit del sveta, ki omogoča »nadstandard življenja« na svetu, se pozablja.

V vsem tem evropsko državljanstvo izgublja svoja tla. Ostaja tisti napis »Evropska unija« v različnih jezikih na naših potnih listih. Želim si, da bi me kdo prepričal, da se pošteno motim. Zamere in sovražne črte preteklosti se vračajo v Evropo. Motorja evropskih integracij – francosko-nemškega para – (trenutno) ni več. Ta dvojec je bil kljub političnim razlikam ključen v zadnjih štiridesetih letih za kar koli pomembnejšega v Evropski uniji. Britanci napovedujejo referendum

o članstvu v Uniji. Italija se vrti v krogu. Španija je obglavljena, Poljska – vsaj tako je videti – tiho čaka in izkorišča svoje prednosti. Vse več evropskih državljanov je na nasprotnih bregovih in gleda čez nevidno črto na tiste na drugi strani s prezirom, jezo, z vero, da so tisti na drugi strani problem. Kolektivni grehi preteklosti so znova osnova za izdajo računov med različnimi skupinami evropskih državljanov. Strahovi Mitterranda se počasi, a zagotovo uresničujejo.

Evropska unija je mešanica tistega, kar je potrebno za kolikor toliko delujočo »državno« skupnost, in tistega, kar ohranja suverenost posamičnih držav članic. Različnost tistega, kar imenujemo življenjski standard ali celo življenjska pričakovanja, je ogromna med različnimi deli povezave. In dokler je kjer koli bila rast tako v življenju posameznika kot skupnosti, to ni bil problem. Sedaj v marsikaterem okolju nazadujejo. Govorimo o pomanjkanju solidarnosti, o izsiljevanju ali celo okoriščanju nekaterih na račun drugih. Evropska hiša je kot blok, v katerem se pričakuje, da bo vsakdo izpolnil svoje obveznosti, svoje življenje pa okviral v tiste zmožnosti, ki jih ima. Razlike v prihodkih med stanovalci

posameznega stanovanja so velike. Sedaj nekateri ne morejo več plačevati položnic. Zbor lastnikov stanovanj je buren, padajo celo predlogi, da naj se nekateri izselijo.

Tisto, kar je danes EU, se je začelo kot del varnostne arhitekture na rezultatih druge svetovne vojne. Delovalo je med konfliktom Vzhod – Zahod, pri čemer je ta arhitektura povezovalo okrepila. Potem je prišla iluzija konca zgodovine. Vztrajnostni moment je vse gnal naprej. Politične zaveze, dane v dobri veri, so zahtevale svojo uresničitev ne glede na ceno. Nobenega dvoma ni bilo, da je ne bi bili sposobni plačati. Potem pa ...

Evropa je konvoj. Konvoj potuje s hitrostjo najpočasnejše ladje. Toda od vsake ladje, od njene posadke in kapitana pričakuješ, da bodo dali vse od sebe, da bodo dosegli svojo največjo hitrost. In potem ugotoviš, da nekatere ladje preprosto ne zmorejo. Ker preveč vode vdira v njih zaradi preperelih delov, ki jih zanikna posadka in njen kapitan nista spodobno vzdrževala. Bomo zaradi njih dan ali dva več na odprtem tarča podmornic, ki so lahko tudi finančni trgi.

Osebnostno menim, da se še vedno preveč oklepamo iluzij. Recimo, da bomo z jutrišnjimi prihodki zlahka pokrili današnje stroške. Ali pa da bodo jutrišnje generacije živele bolje kot današnje. Ker je pač tako bilo v zadnjih 70 letih. Bojim se, da se je bolje pripraviti na to, da jutrišnji prihodki v Evropi ne bodo dovolj veliki, da pokrijejo tekoče stroške in poplačajo tiste za nazaj. Bojim se, da generacije, ki vstopajo, ne bodo živele bolje, vsaj ne v materialnem smislu. Kot očetu mi to ni nič kaj všeč. Verjamem, da se bodo izgubile mnoge zgodbe, ki jih danes hranimo v rubriki pravic, nastale pa bodo nove, za katere nisem prepričan, da bodo pravične, bodo pa učinkovite. Ker bo življenje v Evropi zahtevalo učinkovitost.

Evropa potrebuje zavedanje, kaj so njeni temelji. In Evropa,

toda tudi vsaka izmed evropskih držav, predvsem pa vsi njihovi prebivalci, se moramo sprijazniti s posledicami, katerih nastanek smo tudi sami spodbujali. Verjetno bo treba odpreti veliko vprašanj, najtežji del bo verjetno samospraševanje.

Odgovori bodo morda prispevali k temu, da jutri EU takšne, kot jo danes poznamo, ne bo več. In tukaj se lahko vrnemo k državljanstvu. Vsaka odločitev državljanov je legitimna, toda načelo odgovornega državljanstva vsebuje tudi podmeno, da z odločitvijo sprejemem vse posledice, tudi tiste, ki jih nisem hotel ali mogel predvideti. Govoriti o odgovornem državljanstvu in moji lastni odločitvi za da ali ne, če se ne sprejmemo posledice ene ali druge odločitve, je nesprejemljivo. Odločitve državljanov niso nekaj, s čimer se vrnemo k pultu z reklamacijo ali z namero, da vrnemo blago v zameno za dobropis ali celo kupnino. Brez zamere, toda zdi se mi, da bi radi državljanstvo zreducirali na pravice potrošnika. In potrošnik nima nobene obveznosti ne do proizvajalca ne do trgovine, ampak le obveznost plačila. Pravice potrošnika se začnejo s plačilom blaga ali storitve. Pravice državljanov se začnejo z obveznostmi državljanov. Evropsko državljanstvo pa ne zavezuje k nobeni obveznosti do Evrope. Morda je čas, da pravicam evropskega državljanov dodamo tudi obveznosti evropskega državljanov. Ampak potem se bo postavilo vprašanje smiselnosti obstoja današnjih držav članic EU. To pa se sliši skoraj tako kot napoved vojne.

Na ravni posameznika je stvar še hujša. Gre za vprašanje, kateri identiteti izkazuje večjo lojalnost. Kajti državljanstvo – čeprav si želi marsikdo le to – ni zgolj formalna, ampak tudi emocionalna vez s skupnostjo, ki daje državljanstvo. To je tista vez, ki je nekoč zahtevala obvezno prisego, da bomo za to skupnost tudi – če bo potrebno – žrtvovali življenje.

Presenečen sem nad vse pogostejšim pojavljanjem člankov v slovenskih časopisih in revijah, ki Nemčijo postavljajo na oder z giljotino. Recimo o tistih tezah, da je nemški (gospodarski) čudež povezan z izničenjem ali odpisom dolgov Nemčiji iz naslova povračila vojne škode po prvi in celo drugi svetovni vojni, pomoči v okviru Marshallovega načrta in podobno. Tista teza, da Nemčija že tretjič v sto letih ni dorašla svoji odgovornosti kot največja ekonomija in politična sila v Evropi, je še posebej zanimiva. Torej, dvakrat smo jo premagali, dvakrat spravili na kolena, torej, bodimo pripravljeni, da jo še tretjič. Da se bo pač zavedala svoje odgovornosti.

Tisti hip, ko je padel Berlinski zid, se je začela sprememba. No, padec zidu le simbolizira spremembo, ki ni omejena zgolj na evropski kontinent. Del spremembe v Evropi je nova Nemčija, konec pa je bilo tudi najpomembnejšega rezultata druge svetovne vojne v Evropi. Načela, ki so pomagala do združitve Nemčije, so ista načela, ki so nam pomagala do osamosvojitve. Vendar učinek sprememb, če bi se te zgodile le v Evropi, ne bi bil tako usoden. Spremembe v svetu, vključno z globalizacijo, ki je posledica sprememb, dajejo nov pomen trditvi »small is beautiful, big is effective«, nov pomen pa se razlaga skozi načela ekonomije obsega, dovolj velik obseg pa zagotavlja tudi spoštovanje načela »too big to fall«. Glede Slovenije – vstopili smo v EU, pri čemer smo v EU videli tisto, kar smo želeli videti. Nismo videli, da se je EU spremenila, sedaj pa hočemo EU takšno, kot smo jo videli in jo še vedno vidimo.

Toda ob pometanju pred drugimi pragovi, se splača pogledati v lasten vrt. Morda se gre za spodoben gospodarski razvoj v Jugoslaviji glede na preostali socialistični svet in tudi v Sloveniji kot izločenemu oknu socializma zahvaliti kontekstu dogajanja, pri čemer niti slučajno nismo bili glavni igralci. Koliko ljudi v teh krajih sploh ve, da je bila Jugoslavija največja prejemnica ameriške vojaške pomoči v začetku 50. let prejšnjega stoletja. Da so takrat ZDA prodajale pšenico Jugoslaviji, za kupnino pa so sprejemale jugoslovanske dinarje. Kot smo – da, naša oblast ga je – zavrnila sodelovanje v Marshallovem načrtu, ker je bil pogojen z nadzorom ZDA pri porabi pomoči. Ali pa da je bila meja v 60. letih zavestno odprta, ker smo tako zmanjševali nezaposlenost zaradi gospodarskih reform v sredini šestdesetih, istočasno pa so zdomci postali stalen vir trdnih valut za Jugoslavijo. In da je zadnje veliko akcijo reševanja ekonomskega položaja v Jugoslaviji organiziral Eagleburger, tisti veleposlanik ZDA v Beogradu, ki je javno nasprotoval slovenski osamosvojitvi. Organiziral je Klub prijateljev Jugoslavije, predvsem med ameriški bankami, ki so s krediti omogočale vsaj spodobno dihanje vseh nas v Jugoslaviji v prvi polovici osemdesetih.

Prikazovanje zgodovinskih dejstev brez umeščenosti v njihov kontekst je nevarno. Ker vsako za sebe stoji, njihova interpretacija pa je zlahka manipulacija. Glede današnje Nemčije – verjetnost, da Nemčija preživi brez EU, je večja, kot da EU preživi brez Nemčije. Malce več političnega realizma bi bilo dobrodošlo. Pa brez zamere.

1 Angleška sol je eden izmed izrazov za soliter, ki se je uporabljal pri izdelavi črnega smodnika.

2 Majhno je lepo, veliko je učinkovito.

3 Prevelik, da bi si dovolil propad.

“Evropa se dogaja pred našim pragom”

Intervju s **Petrom Matjašičem**, predsednikom Evropskega mladinskega foruma

Letos je evropsko leto državljanov, aktivno evropsko državljanstvo pa je tudi ena ključnih usmeritev programa EU Mladi v akciji. Ob tej priložnosti smo se obrnili na Petra Matjašiča in z njim spregovorili o položaju mladih Evropejcev danes, njihovem aktivnem državljanstvu, mehanizmi, ki spodbujajo aktivno državljanstvo, ter o vlogi Evropskega mladinskega foruma pri tem.

Lahko opišete svojo pot, ki vas je pripeljala do predsednika organizacije, ki zastopa glas mladih Evropejcev in Evropejk ter ima dostop do odločujočih na najvišji ravni?

Kot študent mednarodnih odnosov na ljubljanskem FDV-ju sem se po obisku delovnega tabora v Palestini leta 1999 odločil, da želim vplivati na in spremeniti svet okoli sebe. Svoje poslanstvo sem našel v Mladih evropskih federalistih (JEF) – organizaciji, ki si prizadeva za združeno Evropo in zagovarja evropske vrednote, kot so demokracija, vladavina prava, človekove pravice, solidarnost itd. Udejstvovanje v različnih mladinskih izmenjavah, seminarjih in opravljanje Evropske prostovoljne službe (EVS) v Barceloni leto dni na podlagi evropskega programa Mladi in pozneje Mladi v akciji (letos praznujemo 25. obletnico obstoja mladinskih programov v Evropi) me je opolnomočilo in opogumilo, da sem prevzel vedno več odgovornosti znotraj organizacije in prerastel iz udeleženca v mladinskega voditelja, organizatorja in predstavnika JEF-a na evropski ravni. Med drugim sem bil član izvršnega odbora JEF-Evropa (2005–2006), podpredsednik (2006–

2007) in generalni sekretar (2008–2010). Kot predstavnik JEF-Evropa sem bil aktiven v Evropskem mladinskem forumu (YFJ) od leta 2006; sprva kot član bazena trenerjev, nato uradni delegat JEF-a znotraj YFJ in novembra 2010 izbran kot predsednik ter začel svoj prvi mandat 1. 1. 2011. Pot ni bila lahka, ampak tudi ni bila načrtovana, saj je vsako obdobje bila svojevrstna izkušnja in na začetku te poti nisem vedel, kje se bo končala; tudi za vnaprej še ne vem kako in kaj, vendar uživam v tem, kar počnem.

Katere cilje ste si zadali za svoj nov dveletni mandat?

Glavna cilja novega mandata sta zagotoviti nadaljevanje mladinskega programa na ravni EU z ustreznim financiranjem mladinskega dela, mladinske politike in mladinskih organizacij ter spodbuditi udeležbo mladih na volitvah v Evropski parlament junija 2014 s projektom League of Young Voters, ki je okvir za debato mladih s kandidati za prihodnje poslance o temah, ki zadevajo mlade, s čimer poskušamo politike približati mladim in mlade ozavešiti o relevantnosti udeležbe

in soodločanja v demokratičnih procesih. Pomembna tema ostaja zaposlenost mladih in razvijanje politik kakovostnega izobraževanja ter uspešnega prehoda na trg delovne sile z ustreznimi ukrepi, kot so jamstvo za mlade, listina pravic praktikantov in podobno. Razen tega se bom v svojem drugem mandatu osredotočil tudi na večjo vključenost organizacij članic v delo Forum, nadaljnje izboljšanje delovanja organizacije z uvedbo novih delovnih skupin in uvedbo novih tehnologij ter sodelovanje z našimi partnerji v drugih delih sveta, zlasti Afriki in Latinski Ameriki, kot tudi z institucionalnimi partnerji v Evropi.

S kakšnimi izzivi se danes srečujejo mladi Evropejci ter na kak način se z njimi spopadate s partnerji – institucijami EU, Svetom Evrope in strukturami Združenih narodov za področje mladine?

Mladi se danes srečujejo z visoko brezposelnostjo, težavami pri prehodu iz izobraževanja na trg dela, tako v Evropi kot tudi drugod po svetu jim manjka podpora, da bi dosegli polno avtonomnost. Zato se srečujejo z naraščajočimi ovirami pri mobilnosti po svetu,

hkrati pa imajo zaradi sodobnih tehnologij večjo sposobnost komuniciranja kot kdaj koli prej. Tesno sodelujemo s partnerji, da bi mladim po vsem svetu zagotovili mobilnost, samostojnost, polno participacijo in pravice. To vključuje prepoznavanje možnosti za razvoj mladinskega dela ter povečanje podpore in kakovosti mladinskega dela in neformalnega izobraževanja.

V zadnjem času raziskovalci mladine v Slovenji zaznavajo izrazit umik mladih v zasebnost, torej umik od polja javnih zadev. Povečujeta se apatija in nemotiviranost za vključevanje v obstoječe možnosti družbenega delovanja, zato sta udeležanje in izvajanje aktivnega državljanstva med mladimi za mladinsko politiko velik izziv. So mladi po vašem mnenju zadostno vključeni v oblikovanje politik Evropske unije? Je apatija in nemotiviranost med mladimi opaziti tudi v drugih državah EU?

Apatija in nemotiviranost nista značilni zgolj za mlade, temveč tudi za druge starostne skupine, ko gre za procese odločanja v različnih državah. Pri mladih je to preprosto opaznejše, ker so kot skupina zelo heterogeni. Osebo poznam zelo veliko mladih, ki so aktivni v mladinskih organizacijah ali drugih oblikah družbenega delovanja in se trudijo opolnomočiti preostale mlade, jim ponuditi priložnosti in se borijo za pravico do soodločanja o rečeh, ki jih neposredno zadevajo. Mladi, kot tudi vsi ostali, si želijo biti slišani in spoštovani ter hočejo vplivati na razmere, v katerih živijo. Nevarnost za apatijo in nemotiviranost obstaja, kadar imajo mladi občutek, da ne morejo ničesar spremeniti,

Peter Matjašič je na področju (mednarodnega) mladinskega dela aktiven že več kot desetletje in pol, decembra je bil že drugi izvoljen za dveletni mandat predsednika Evropskega mladinskega foruma. Pred tem je bil aktiven član Mladih evropskih federalistov in Mladinskega sveta Slovenije.

da je sistem v okvari. To velja za vse države. Šele ko situacija postane nevzdržna, kot smo videli v Sloveniji pred kratkim s protestnim gibanjem, se ljudje uprejo in so motivirani, da zahtevajo spremembe. Na ravni oblikovanja mladinske politike v EU in Svetu Evrope imamo za zdaj zadovoljivo situacijo, v kateri je glas Evropskega mladinskega foruma in mladinskih organizacij slišan, čeprav ne vedno upoštevan.

Na kak način se s problematiko nemotivirane mladine spopadate v Evropskem mladinskem forumu in v članicah? Kako ocenjujete uspešnost vloge mladinske politike pri spodbujanju aktivnega državljanstva na evropski ravni ter kakšno je stanje glede tega v Sloveniji?

V Forumu se osredotočamo na participacijo mladih kot eno izmed osrednjih tem in skušamo spodbuditi zlasti politično participacijo mladih s fokusom na volitve v Evropski parlament leta 2014, z znižanjem volilne starostne meje na 16 let, z izboljšanjem in promocijo strukturiranega dialoga kot orodja in okvira, prek katerega lahko mladi vplivajo na odločitve, ki jih zadevajo na različnih ravneh, in s promocijo mladinskega dela ter neformalnega izobraževanja kot ustreznega načina za vključevanje mladih. Osebo na podlagi lastnih izkušenj menim, da je mladinska politika veliko prispevala k večji prepoznavnosti aktivnega državljanstva in evropskega državljanstva kot takega. V Sloveniji so pri tem pomembno vlogo opravili mladinske organizacije in društva, ki ponujajo mladim možnosti za aktivno delovanje.

Eden od instrumentov aktivnega vključevanja mladih v politične debate je tudi strukturirani dialog. Z začetkom leta se je začel nov, že tretji 18-mesečni cikel strukturiranega dialoga, pred tem pa je potekal cikel strukturiranega dialoga prav na temo participacije mladih. Zakaj je strukturirani dialog pomemben za mlade in mladinske organizacije?

Strukturirani dialog je pomemben kot orodje za udeležbo mladih v procesih odločanja, ker omogoča izmenjavo mnenj med mladimi, predstavniki mladih, mladinskimi delavci in odločevalci v mladinski politiki na lokalni, nacionalni in evropski ravni. Čeprav za zdaj sam proces še ni dovolj prepoznaven, se število mladih, ki so neposredno ali posredno vključeni v posvetovanja in preostale korake strukturiranega dialoga, nenehno povečuje. V osnovi gre za način zblíževanja mladih in tistih, ki odločajo o politikah, ki mlade zadevajo na določeni ravni. Kot tak je izredno pomemben in lahko pripomore k večji ozaveščenosti mladih o tem, kdo, kako, kje in kdaj odloča o zadevah, ki jih zanimajo, in jim ponuja možnost sodelovanja.

Glede na to, da je Evropski mladinski forum član Usmerjevalnega odbora za strukturirani dialog, ki na podlagi nacionalnih poročil vseh evropskih držav ugotovitve predstavi Svetu Evropske unije, imate dober vpogled v izvajanje strukturiranega dialoga. Kako ocenjujete njihovo uspešnost, so se za mlade Evropejce zaradi teh aktivnosti zgodili že kakšni konkretni premiki?

Če ga primerjamo s tem, kar smo imeli pred dejanskim začetkom izvajanja strukturiranega dialoga, smo lahko izredno zadovoljni, saj je tovrsten dialog prinesel večjo strukturiranost in ozaveščenost držav članic EU o mladinski politiki na evropski ravni, o akterjih in realnostih v različnih državah in regijah Evrope na podlagi neposrednega posvetovanja z mladimi in mladinskimi organizacijami. Zelo pomemben konkreten premik predstavlja ideja jamstva za mlade, ki je bila del predlogov in zahtev prvega cikla strukturiranega dialoga na temo zaposlovanja mladih med januarjem 2010 in junijem 2011 in je postala realnost z odločitvijo Sveta EU februarja 2013, da uvede evropsko jamstvo za mlade. To pomeni, da so ideje mladih našle pot v konkretno politično odločitev in kmalu tudi izvedbo.

Evropski mladinski forum si skupaj s svojimi članicami prizadeva za znižanje starostne meje za volivce na 16 let. Kakšni razlogi so v ozadju te pobude in kakšne rezultate si od nje obetate?

V Mladinskem forumu menimo, da so volitve pravica, ki bi jo morali mladim ponuditi v najzgodnejših mogočih letih. Starostna meja za volilno pravico je po Evropi različna, trenutno se giblje med 16. letom v Avstriji in 25. letom v Italiji (za volitve senata). To vidimo kot prevelik razkorak, saj lahko mladi iz ene evropske države v isti (Evropski) parlament že volijo

svoje predstavnike, enako stari mladi iz druge evropske države pa so prikrajšani za svoj glas. Raziskave kažejo, da se tisti, ki so začeli voliti v svojih mladih letih, redno udeležujejo volitev tudi pozneje v življenju (čemu Andrew Duff pravi volilna kultura) in glede na to, da se apatija po vsej Evropi povečuje, bi bil eden od načinov proti njej prav nižanje starostne meje za volilno pravico in pridobitev mlajših volivcev. Volilna pravica bi morala sovpadati z dolžnostmi, ki izhajajo tako iz države (npr. izobraževanje) kot iz državljanstva (prispevati k državi), vendar vemo, da veliko 16- in 17-letnikov izpolnjuje te dolžnosti, a jim je trenutno še vedno onemogočena volilna pravica. V mnogih državah so 16-letniki že redno zaposleni, poročeni, plačujejo davke in ustvarjajo svojo družino, zato bi bilo smiselno, da bi pri 16 letih dobili tudi že volilno pravico. Cilj kampanje je povečati ozaveščenost o volilni pravici, prikazati, da so mladi dovolj kompetentni za volilno pravico, želimo pa tudi raziskati druge dejavnike, ki vplivajo na to, da ljudje volijo kar najbolj odgovorno. Starostna meja za volilno pravico še naprej ostaja v pristojnosti držav, zato se zavedamo, da so razprave na evropski ravni (Svet Evrope in Evropska unija) nezavezujoče, vendar se zavedamo tudi, da so mednarodne pobude ključno orodje podpore nacionalnim gibanjem, ki si prizadevajo za nižanje starostne meje za volilno pravico. Naš kratkoročni cilj je po Evropi spodbuditi javne razprave o nižanju starostne meje za volilno pravico ter vključevanje tovrstnih pobud v programe političnih strank, dolgoročno pa si prizadevamo, da bi države po vzoru Avstrije starostno mejo za volilno pravico znižale.

Kako vidite položaj mladih Evropejcev danes, kako je nanje vplivala gospodarska kriza, se je po vašem mnenju občutek evropskega državljanstva zaradi nje spremenil?

Kriza je prizadela mlade v vseh državah Evrope. V Nemčiji imajo številni mladi t. i. mini-jobs, zaposlitve z minimalno ali celo nično socialno in ekonomsko zaščito, medtem ko v Španiji delovnih mest za mlade zelo primanjkuje. Prav tako je po Evropi opaziti porast nacionalističnih gibanj, kar ogroža prihodnost evropskega projekta povezovanja in demokracije. Ozkoglednost se je v času ekonomskega pomanjkanja v zgodovini že večkrat izkazala za nevarno, poleg tega pa se nastrojenost proti EU seveda širi tudi med mladimi. Razumljivo je, da se evroskeptizem povečuje, ko so rešitve (na primer za Ciper ali Španijo) predmet evropske politizacije, politika varčevanja pa je spremenila ogromno življenj mladih Evropejcev. Evropski mladinski forum si prizadeva za izvedbo številnih ukrepov, ki bodo zagotovili, da bodo mladi Evropejci

Evropski mladinski forum je krovno združenje mednarodnih mladinskih organizacij in mladinskih svetov ter združuje skoraj 100 nacionalnih mladinskih svetov in mednarodnih nevladnih organizacij ter zastopa interese več kot deset milijonov mladih iz vse Evrope.

v solidarnosti družno ustvarjali, izšli iz krize ter zgradili močnejšo evropsko identiteto. Ti ukrepi segajo od obnove evropske demokracije (od panevropskih gibanj do Evropskega parlamenta) do jamstvenih shem za brezposelne mlade.

Od leta 2009 je v domeni Evropskega mladinskega foruma tudi podeljevanje naziva evropska prestolnica mladih. S kakšnim namenom je bil uveden ta naziv?

Ta naziv smo uvedli z namenom dati večjo prepoznavnost mladinski politiki, mladinski problematiki in mladinskim organizacijam na lokalni ravni. Evropa se dogaja pred pragom, zato je pomembno, da mesta, ki se lahko pohvalijo z dobrimi praksami opolnomočenja mladih in vključevanja mladih v življenje mesta, ali pa mesta, ki želijo izboljšati položaj mladih, dobijo priložnost dokazati, kako sama to uresničujejo v praksi. Razen tega nam je pomembno tudi mestom in mladim približati idejo mladinskih svetov kot predstavnikov glasu mladih na ravni mestne občine, ki deluje v interesu mladih in sodeluje o temah, ki zadevajo mlade. Obenem pa vsemu temu dati še evropski pridih in omogočiti izmenjavo dobrih praks.

Letošnja evropska prestolnica mladih je mesto Maribor. Kaj bo po vašem mnenju z nazivom pridobila tamkajšnja mladina in kaj mladinske organizacije? Menite, da je naziv dovolj vplivno orodje za oblikovanje mladinske politike tudi na nacionalni in evropski ravni?

Mesto Maribor si je prislužilo naziv z ambicioznim programom vključevanja mladih in mladinskih organizacij pri oblikovanju politike zaposlovanja, izobraževanja, prostega časa, socialne vključenosti in

stanovanjske politike na lokalni ravni. Pozdravili smo razpis za mladinske organizacije, prek katerega bi slednje lahko uresničile svoje projekte v okviru EPM-ja, vendar je trenutna situacija v Mariboru po nedavnih političnih spremembah zelo kočljiva. Upam, da bo novo vodstvo mestne občine prepoznalo, da projekt EPM-ja ni osebni projekt nobenega zdajšnjega ali prejšnjega kadra, temveč projekt mladinskih organizacij in mladinskih delavcev v mestu, ki si želijo večje prepoznavnosti mladinskega dela in mladinske politike ter večje vključenosti v sodelovanje o temah, ki zadevajo mlade v Mariboru. Menimo, da je EPM pomembno orodje, ki lahko prispeva k razvoju mladinske politike in nanjo pozitivno vpliva, vendar ni edino niti zadostno orodje in nikakor ne sme postati samo sebi namen.

Leto 2013 je evropsko leto državljanov. Koordinacijski odbor ELD vas je izbral za enega od slovenskih ambasadov evropskega leta državljanov. Kaj vam pomeni evropsko državljanstvo?

Zame je evropsko državljanstvo realnost. Nekaj, kar že od malih nog čutim ne glede na to, da sem rojen v Lukarji, da sem Štajerc, Slovenec (nekoč celo Jugoslovian), Evropejec in svetovljan. Zame je to več kot pravica, da volim v Evropski parlament. Več kot pravica, da se svobodno gibam, delam, potujem in bivam v različnih koticah Evropske unije. Čutim se Evropejca, ker vsak dan komuniciram v najmanj treh jezikih, ker vsak teden potujem čez nekoč stroge nacionalne meje znotraj EU in ker sem dejaven na področju, ki neposredno zadeva oblikovanje mladinske politike in razvoj EU kot take. Preprosto živim svoj evropski sen.

Evropsko državljanstvo v projektih programa Mladi v akciji

Program Mladi v akciji je z evropskim državljanstvom, ki predstavlja eno od štirih prednostnih nalog programa Mladi v akciji, zelo tesno povezan. Mobilnost mladih Evropejcev in sodelovanje na področju mladine v Evropski uniji je namreč osnova programa, ki prek spodbujanja neformalnega učenja mladih povečuje tako spretnosti in kompetence mladih kot tudi njihovo aktivno državljanstvo ter zavest o evropski identiteti, prek usposabljanj in sodelovanja mladinskih organizacij ter mladinskih delavcev pa program krepi tudi strokovnost in evropsko razsežnost mladinskega dela v Evropi.

Program mlade ozavešča, da so tudi evropski državljani, kar pomeni, da so zavezani tudi sodelovanju v korist obstoja in razvoja evropske skupnosti ter okrepitev družbene povezanosti v Evropski uniji.

Cilj poudarjanja aktivnega evropskega državljanstva je namreč mlade spodbuditi, da bi se bolj zavedali svojih pravic, a tudi odgovornosti za vse, kar vpliva na njihov vsakdan, vključno z odločitvami na ravni Evropske unije. Mladi naj bi prek projektov razmišljali o evropskih temah, da bi se tudi počutili evropsko, se morajo zavedati dejstva, da je njihova vloga pri izgradnji današnje in jutrišnje Evrope pomembna, zato naj bi se vključevali v razprave o izgradnji in prihodnosti Evropske unije. Na ta način naj bi mladi vzpostavili aktiven odnos do aktualnih družbenih vprašanj na vseh ravneh in bili pripravljeni na neposredno vključevanje za uresničitev zelenih ciljev.

Prav zato morajo imeti vsi projekti, ki si želijo pridobiti podporo iz programa Mladi v akciji, močno evropsko razsežnost in cilj spodbujati razmišljanje o nastajajoči evropski družbi ter njenih vrednotah. Mladi naj bi tako v okviru svojih projektov imeli priložnost opredelitve skupnih vrednot z mladimi iz drugih držav kljub kulturnim razlikam, spodbujani pa so tudi k razmišljanju o pomembnih značilnostih evropske družbe ter prevzemanju aktivne vloge v svojih skupnostih.

Konkretno se lahko evropsko državljanstvo v projektih Mladi v akciji izraža na različne načine. Projekti tako pogosto tematizirajo vlogo mladih v sodobni Evropi in njihov položaj v prihodnje, izražajo eno od skupnih skrbi evropske družbe, kot so rasizem, ksenofobija, antisemitizem, zloraba drog in podobno, ali spodbujajo razprave o temeljnih načelih EU, npr. načelu

svobode, demokracije, spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravne države. Projekti lahko evropsko državljanstvo vključujejo tudi povsem neposredno, z obravnavanjem aktualnih tem EU, kot so na primer njena širitev, vloge in dejavnosti evropskih institucij ali ukrepi EU na področjih, ki zadevajo mlade.

Obravnavanje aktivnega evropskega državljanstva v projektih programa Mladi v akciji vodi do številnih pozitivnih učinkov za udeležence projektov. V raziskavi Evropske komisije iz leta 2011 je namreč več kot 80 odstotkov udeležencev preteklih projektov izjavilo, da so bolj pripravljeni na aktivno

udeležbo glede družbenih in političnih vprašanj, mladi, ki so sodelovali v projektih Mladi v akciji, pa so se v dvakrat večji meri udeležili volitev v Evropski parlament leta 2009, saj je bila med splošno populacijo mladih v EU le 29-odstotna volilna udeležba, nekdanji udeleženci projektov programa Mladi v akciji pa so se volitev udeležili v 60 odstotkih.

V nadaljevanju se bosta predstavila dva projekta z močno evropsko razsežnostjo, in sicer mladinska izmenjava Building Bridges 2012 Lea Cluba Murska Sobota ter projekt EVS Gradimo odnose za novo EU Župnijskega zavoda sv. Jurija.

Evropsko državljanstvo v projektu EVS: Gradimo odnose za novo EU

Vrtec Sončni žarek Župnijskega zavoda sv. Jurija od maja lani gosti madžarsko prostovoljko Mario Chiaro, ki preko neformalnih metod, skozi pesmi, zgodbe in igro, otroke v vrtcu uči angleškega jezika, vsebine pa črpa iz bogate raznolikosti evropskih kultur. Projekt je namreč nastal iz ideje, da bi prostovoljka EVS v običajno pedagogiko vrtca vnesla medkulturno in evropsko dimenzijo, kar bi obogatilo delo z otroki ter krepilo njihovo zavedanje o širšem, evropskem prostoru. O projektu smo se pogovarjali s prostovoljko Mario Chiaro in njenim koordinatorjem Janezom.

Janez, Mario Chiaro ste ob prijavi projekta opisali kot prihodnjo promotorko evropskega državljanstva med otroki, v kolektivu v vrtcu in širši lokalni skupnosti. Kako bi leto pozneje na podlagi izkušenj opisali njeno vlogo v organizaciji in v lokalni skupnosti?

Naša želja je vedno bila, da bi otrokom razširili srce na ves svet. Ljudje, Slovenci, še posebej pa otroci, so ponavadi bolj zaprti vase in po naravi težje »opazijo« sočloveka na tisti pravi način. Če ta sočlovek živi v drugem mestu, drugi državi ali celo skupnosti držav, je ta pojem tako abstrakten, da ga ne morejo doumeti, kaj šele aktivno živeti. Zato je bila za nas izkušnja EVS in Marie Chiare nekaj posebnega, saj smo medse dobili osebo, ki nam je iz prve roke lahko pokazala, kakšno je življenje zunaj Slovenije, s svojim znanjem in zagnanostjo pa v sklopu projekta predstavila celostno sliko življenja v EU. Odlična izkušnja, ki jo vsem priporočamo, otroci so navdušeni.

Evropsko državljanstvo je še za večino mladostnikov pogosto precej abstrakten pojem. Kako ga razumejo otroci in na kak način ste jim ga približali v vrtcu? Ste se domislili kakšnih posebnih aktivnosti in

kakšen je bil njihov odziv?

Projekt »Graditi mostove za nove generacije v EU« se je razvijal predvsem s starejšimi otroki v vrtcu Sončni žarek (starimi med pet in šest let). Narisala sem velikanski zemljevid EU, na katerem so bile zastave posameznih članic. Skupaj z otroki smo se šli igro metanja kocke, na kateri je vsaka izmed šestih števil pomenila eno izmed prevoznih sredstev, s katerim smo potovali po Evropi. Vsak teden smo govorili o dveh državah članicah. Pogovarjali smo se o njih, kuhali in pekli tradicionalne jedi, gledali slike, spoznavali naravo, barvali njihove zastave in plesali po ritmih njihove narodne glasbe. Aktivnosti so jim približale dejstvo, da gre za veliko skupnost, ki vsebuje veliko različnih kultur.

Vsak otrok je imel ploščico s svojim imenom, na kateri sta bili dve zastavi. Vsakič, ko smo se pogovarjali o projektu, so pogledali na ploščico in vedeli, od kod so zastave na njihovih listkih. Eden izmed otrok je s seboj prinesel tudi globus in lahko smo si ogledali EU tudi v 3D. Skupaj smo zapeli veliko pesmic v angleškem jeziku. V projekt sem vključila tudi Republiko Hrvaško ter Bosno in Hercegovino, saj je veliko otrok s teh koncev že bilo na Hrvaškem ali v Bosni in

Hercegovini. Na koncu smo naredili velik kolaž iz zastav. Vsak otrok je dobil kos zemljevida in je nanj zalepil eno zastavo. Abstraktnost pojma »evropsko državljanstvo« smo premagali s pomočjo otrokove vključenosti s celotnim bitjem: s čutili, okusom, vidom, dotikom, poslušanjem in plesom. Otroci so razumeli in videli lepoto te velike skupnosti različnih kultur.

Se je kakšna aktivnosti na temo evropskega državljanstva še posebej dobro izkazala, da bi jo lahko priporočili kot dobro prakso?

Maria Chiara, opaziš kakšne razlike med dojemanjem evropskega državljanstva v Sloveniji in na Madžarskem, od koder prihajaš?

Mislím, da imajo Slovenci in Madžari podobno zgodovino, v kateri so oboji šli skozi komunistični režim, zato čutijo strah pred zapuščanjem domovine. Prisotnost ljudi iz tujine jim lahko pomaga razširiti horizonte. Imamo še eno skupno točko. Oboji imamo težek jezik. Eni in drugi se moramo naučiti še en jezik, da se lahko sporazumemo znotraj EU. V nasprotnem primeru lahko postanemo otok na celini.

Maria Chiara, si opazila kakšno razliko v svojem dojemanju evropskega državljanstva pred Evropsko prostovoljno službo in zdaj, ko se ta že počasi izteka? Kaj ti osebno predstavlja Evropa oziroma Evropska unija?

Projekt se je zelo dobro razvil. Otroci so se veliko naučili, še posebej novega jezika, kar jim je odprlo oči za novo kulturo in mentaliteto. Otroci, ki ima šest let, je šel na morje na Hrvaško in rekel svoji mami, da je opazil, da na Hrvaškem govorijo tudi angleško, in ne samo hrvaško, ker so turisti. Vsakdanji stik z osebo iz druge države otrokom pomaga, da se navadijo na razlike, opaziti je, da se zato počutijo kot del večje skupnosti.

Evropsko državljanstvo v mladinski izmenjavi: Potujoča izmenjava kot nobena druga poprej: **Building Bridges 2012**

Leo Club Murska Sobota že nekaj let ni neznanec mladinskih izmenjav. Od leta 2009 smo sodelovali kot organizatorji ali partnerji pri različnih mladinskih izmenjavah. Po sodelovanju v zelo podobnih projektih poletne izmenjave smo si za 2012 zaželeli nov projekt, ki bi na drugačen način vpeljal mlade v tematike participacije v družbi in evropskega državljanstva. Tako smo ustvarili nov projekt potujoče izmenjave Building Bridges 2012.

Rok Hrčič, Monika Sobočan; mladinska voditeljja

Izmenjava, pri kateri je sodelovalo 18 mladih iz Makedonije in Slovenije, je omogočila udeležencem, starim od 14 do 19 let, raziskovanje evropskega državljanstva in participacije mladih skozi projektni menedžment. Tako smo potujočo izmenjavo razdelili na dva navidezna dela, ki sta prehajala drug v drugega. V prvem delu (v Makedoniji) smo se na izmenjavi posvetili pridobivanju znanja udeležencev glede evropskih institucij, poznavanja delovanja evropskega sistema in načrtovanja lastnih projektov. Proti koncu prvega dela izmenjave smo s potovanjem v Slovenijo nato prešli k lastnemu ustvarjanju udeležencev, pri čemer so skozi simulacijo projekta svoje na izmenjavi pridobljeno znanje o evropskih institucijah, povezovanju in organizaciji mladinskih projektov uporabili pri simulaciji lastnega projekta.

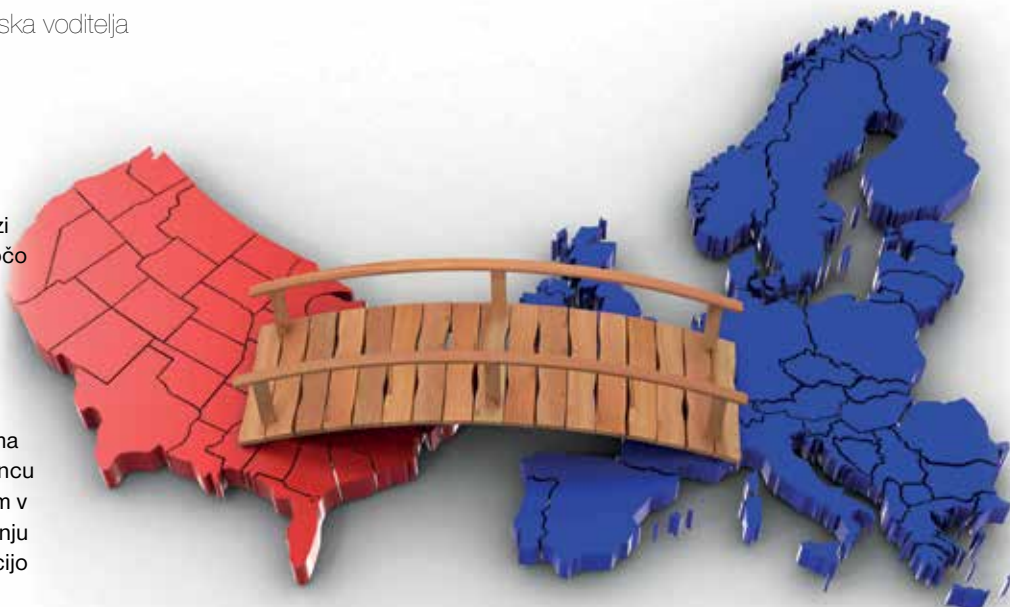
Skozi delavnice in diskusije smo mladinski voditelji ustvarili platformo mladih, da so z nami delili svoje mnenje o evropskem državljanstvu in na tej osnovi potem nadaljevali diskusijo ter usmerjali izmenjavo mnenj. Predvsem pa naše delavnice niso ostale na ravni standardnega predavanja o Evropski uniji, temveč smo se osredotočili na povsem praktične vplive evropskega državljanstva na udeležence (kako EU vpliva na njih) in za boljše utrjevanje znanja vzpodbudili tudi izdelavo kratke informacijske zloženke, ki je dodatno usmerjala razmišljanje mladih v pomen EU za njih same. Pri tem smo opazili, da se je posebno pri makedonskih udeležencih pojavljalo veliko evroskepticizma, kar je bilo hkrati zelo zanimivo za naše aktivnosti, diskusije in debate, hkrati pa

je predstavljalo za mladinske mentorje precejšen izziv: Kako širiti ideale EU in hkrati zagotavljati prostor svobodne diskusije ter kritične misli za naše udeležence? Na srečo je zastavljeni proces aktivnosti deloval zelo pozitivno, tako so se udeleženci skozi »potapljanje« v teme evropskega in EU s tem tudi podrobno seznanjali ter sami oblikovali drugačno mnenje: da je skupna unija produkt dela vseh nas in da smo mladi lahko pomemben del pozitivnih sprememb.

Čeprav smo bili mladinski voditelji obeh držav idejni voditelji projekta v starosti od 19 do 23 let, nam je veliko pomenilo, da ta projekt ni bil voden samo z naše strani, temveč tudi s strani udeležencev. Tako smo se z udeleženci srečali že marca na predhodnem načrtovalnem obisku, da so dodali svoje ideje k izvedbi projekta. Velik prispevek k participaciji mladih v projektu je pomenilo vključevanje mladih v vlogi

mentorjev projekta, saj so lahko glede na izkušnje vodili delavnice in si sami v okviru predvidene tematike tudi izbirali lastne delavnice (izbirna predavanja).

Sodelovanje vseh udeležencev in voditeljev pri izvedbi izmenjave je zato bilo ključno, da smo ustvarili dobre odnose v projektu, ki se odsevajo tudi v oblikovanju močnega partnerstva organizacij. Ključno za partnerstvo je bilo, da smo skupaj enakopravno načrtovali izmenjavo in se skozi deljenje nalog tudi drug od drugega učili. Tako smo pri izmenjavi uporabljali znanja organizacij in se skupaj učili novih metod. Zato smo bili še posebej zadovoljni, da so mladi po koncu izmenjave kazali večje razumevanje ne samo za trenutne izzive Evropske unije, kot jih predstavljajo mediji, ampak jim je uspelo razviti povsem lasten odnos do EU ter problematike in priložnosti, ki jo predstavlja za mlade državljane.

EVROPSKI TEDEN MLADIH

26. maj–2. junij 2013

V okviru evropskega tedna mladih bodo **od 26. maja do 2. junija 2013 po vsej Evropi** potekale različne prireditve in dejavnosti. Letošnji evropski teden mladih bo že **šesti evropski teden** zapored (pred tem so evropski tedni mladih potekali v letih 2003, 2005, 2007, 2008, 2010 in 2011), pripravlja pa ga Evropska komisija skupaj z nacionalnimi agencijami programa EU Mladi v akciji.

FOTO: DZMP, EVS prostovoljka Anna Savchenko

V okviru evropskega tedna mladih bodo **od 26. maja do 2. junija 2013 po vsej Evropi** potekale različne prireditve in dejavnosti. Letošnji evropski teden mladih bo že **šesti evropski teden** zapored (pred tem so evropski tedni mladih potekali v letih 2003, 2005, 2007, 2008, 2010 in 2011), pripravlja pa ga Evropska komisija skupaj z nacionalnimi agencijami programa EU Mladi v akciji.

Rdeča nit letošnjega evropskega tedna mladih bo:

- aktivno državljanstvo (v kontekstu evropskega leta državljanov),
- participacija mladih v demokratični družbi (v kontekstu volitev v Evropski parlament 2014) ter
- počastitev 25-letnice programov EU na področju mladine ter uspešnega izvajanja iztekajočega se programa Mladi v akciji.

Poleg **osrednjega dogodka v Bruslju** se bodo številne dejavnosti za mlade odvijale tudi v **33 evropskih državah**, kjer bodo potekali festivali, koncerti, razstave in delavnice, strukturirani dialogi mladih na lokalni, regionalni in nacionalni ravni ter razprave mladih z evropskimi politiki in preostalimi odločevalci.

KAJ SE BO MED EVROPSKIM TEDNOM MLADIH DOGAJALO V BRUSLJU?

Vrhunec šestega evropskega tedna mladih bo v **petek, 31. maja, v Bruslju**, ko bo evropska komisarka za izobraževanje, kulturo, večjezičnost in mladino Androulla Vassiliou gostila osrednjo prireditev v stavbi Evropske komisije Charlemagne. Med udeleženci prireditve bodo predstavniki projektov Mladi v akciji, ambasadorji mladinskega dela iz vseh evropskih držav, predstavniki nacionalnih agencij, institucij EU, nacionalnih organov in mladinskih interesnih skupin.

Svečanost se bo začela z nagovorom komisarke in videom, ki bo v počastitev 25-letnice mladinskih programov EU predstavil zgodovino in dosežke vseh preteklih programov EU na področju mladine. Prireditev se bo nadaljevala s politično razpravo, ki bo analizirala pomen aktivne participacije mladih za mlade same ter za njihove lokalne in nacionalne skupnosti. Sklepni del prireditve bo predstavljala podelitev nagrad izjemnim projektom v okviru programa Mladi v akciji. Nominirale so jih vse države, ki sodelujejo v programu, izbrala pa žirija, v kateri so bili predstavniki institucij EU in Evropskega

mladinskega foruma, podeljen pa bo tudi častni naziv »evropski ambasador mladinskega dela«. Prejela ga bo oseba, ki jo je mladinsko delo med vsemi 33 nominiranimi ambasadorji iz različnih evropskih držav najbolj zaznamovalo pri nadaljnji karierni poti. Dogodek se bo v živo prenašal prek spleta.

Vzporedno z dogajanjem na najvišji ravni bo na ploščadi pred Evropskim parlamentom med 30. majem in 1. junijem potekal tudi festival Evropskega mladinskega foruma »Yo! Fest«, ki bo posvečen prispevku mladih k demokratični izgradnji Evrope. Festival, ki bo združeval politične razprave, delavnice, manifeste, glasbo in zabavo, bo predstavljal začetek **kampanje »League of Young Voters«** Evropskega mladinskega foruma za evropske volitve 2014, proslavil pa bo tudi pretekle in sedanje dosežke mladih v kontekstu 25. obletnice mladinskih programov EU na področju mladine, zato bodo del programa dopolnjevale tudi aktivnosti Evropske komisije, ki bo na ploščadi namestila potujoči napis ter postavila razstavo fotografij, ki bo predstavljala izjemne projekte v okviru programa Mladi v akciji.

Na slavnostnem dogajanju v Bruslju bodo prisotni tudi slovenski predstavniki. Naše nacionalne dosežke na področju mladinskega dela bodo zastopali **predstavniki DZMP-ja**. Njihov projekt EVS z naslovom »Youth and media« je predstavnik 33 najboljših projektov programa Mladi v akciji. **Jan Pelorza** iz mladinskega združenja Brez izgovora je bil izbran za nacionalnega ambasadorja mladinskega dela. **Dialog mladih**, projekt strukturiranega dialoga **Mladinske mreže MaMa** in **Mladinskega sveta Slovenije**, pa bo kot eden od najboljših projektov EU vseh časov na področju mladine predstavljen v jubilejnem videu ob 25-letnici programov EU na področju mladine.

IN S ČIM BOMO EVROPSKI TEDEN MLADIH POČASTILI V SLOVENIJI?

Osrednji dogodek evropskega tedna mladih pri nas bo **Mladifestival – festival**

mladinskega dela, ki bo proslavil dosežke mladinskega sektorja in programov EU za mlade v Sloveniji.

Mladi, ki se želijo vključiti v regionalne ali nacionalne prireditve in dejavnosti, organizirane v okviru evropskega tedna mladih 2013, lahko obiščejo spletni strani www.youthweek.eu (za evropske aktivnosti) ter www.etm.si (za nacionalne), dogodke v Sloveniji pa lahko spremljate tudi na Facebooku www.facebook.com/mladivakciji. Na voljo je pregled prireditev, organiziranih po vsej Evropi. Dodatne informacije lahko zagotovijo tudi nacionalne agencije, ki sodelujejo v programu Mladi v akciji.

V tednu **od 26. maja do 2. junija 2013** bodo potekale tudi **Eurodeskove delavnice za mlade o volitvah v Evropski parlament**, o katerih si lahko več preberete v rubriki Napovednik.

Mladinstival – festival mladinskega dela Petek, 31. maja, od 11. ure

Mladinstival – festival mladinskega dela bo v okviru šestega **evropskega tedna mladih** potekal v petek, **31. maja 2013**, na **Ljubljanskem gradu** in bo na dinamičen, interaktiven, raznovrsten, predvsem pa zanimiv način predstavil in proslavil mladinsko delo z vidika aktivnega (evropskega) državljanstva ter polnejše participacije mladih v demokratični družbi. Namen prireditve, ki bo združevala vse ključne akterje iz mladinskega sektorja, je **promocija mladinskega dela in pomena neformalnega učenja**. Festival bo potekal v sproščenem, mladinskem vzdušju, soustvarjali pa ga bodo prav mladi s svojimi idejami, saj ponuja sodelovanje aktivnim mladim posameznikom, mladinskim delavcem, organizacijam in skupinam, dejavnim na področju mladinskega dela.

V okviru **Mladinstivala** bodo potekale raznovrstne aktivnosti, pri katerih bo

lahko vsak obiskovalec našel kaj za svoj okus. Najprej se bodo začeli dogodki v grajski **dvorani Palacij**, kjer bo Mladinska mreža Mama organizirala **Posvet o novem programu na področju mladine Erasmus for all**, Mladinski svet Ajdovščina bo v sodelovanju z Evropsko prestolnico mladih Maribor izvedel **izobraževanje za predstavnike občin, mladinskih svetov lokalnih skupnosti in mladinskih svetov** z naslovom »Participacija mladih kot pogoj za pridobitev certifikata Mladim prijazna občina«, Mladinski svet Slovenije pa bo v kontekstu kampanje »League of Young Voters« organiziral **razpravo med mladimi in evropskimi poslanci**.

Pestro dogajanje bo tudi na **grajskem dvorišču**, ki se bo spremenilo v prizorišče mladinske ustvarjalnosti. Na **mladinski**

tržnici se bo predstavilo 40 lokalnih in nacionalnih mladinskih organizacij, ki bodo predstavljale svoje projekte, metode in programe za delo z mladimi. Na osrednjih prizoriščih dvorišča bodo čez ves dan potekale raznovrstne ustvarjalne delavnice, ki bodo mlade obiskovalce na kar najbolj interaktiven način pritegnile k aktivnostim. Na dvorišču pa bo postavljena tudi **razstava fotografij in razmišljanj na temo evropskega državljanstva**, saj smo v Zavodu MOVIT v okviru Evropskega leta državljanov na to temo organizirali tudi natečaj.

V popoldanskih urah bo oživel dogajanje tudi na osrednjem odru. Program se bo začel s pozdravnim govorom vsem navzočim, Urad Republike Slovenije za mladino pa bo še posebej zaslužnim v mladinskem sektorju podelil državna priznanja za leto 2012. Na odru se bodo s plesnimi, gledališkimi in glasbenimi točkami predstavile tudi skupine mladih in **mladinske organizacije**, manjkalo pa ne bo niti humornih vložkov in zanimivih animacij.

Festival se bo v večernih urah sklenil s koncertom mladih glasbenikov.

V primeru slabega vremena se bo dogajanje na odru in grajskem dvorišču prestavilo v prostorne dvorane Ljubljanskega gradu.

Mladinstival pripravlja Zavod Movit, nacionalna agencija programa Mladi v akciji, v sodelovanju z Uradom RS za mladino, Mladinsko mrežo MaMa, Mladinskim svetom Slovenije, Mladinskim svetom Ajdovščina, Evropsko prestolnico mladih Maribor in Uradom MOL za mladino.

OKVIRNI PROGRAM

Dvorana Palacij:

- Ob 11. uri:** posvet o novem programu na področju mladine Erasmus for all
- Ob 13. uri:** izobraževanje za predstavnike občin, MSLS in MC »Participacija mladih kot pogoj za pridobitev certifikata Mladim prijazna občina«
- Ob 15. uri:** debata med mladimi in evropskimi poslanci
- Ob 19. uri:** projekcija filma mladinske pobude društva Bela bela

Grajsko dvorišče:

- Od 13. do 20. ure:** mladinska tržnica (v okviru mladinske tržnice se bo na festivalu predstavilo 40 lokalnih in nacionalnih mladinskih organizacij, ki bodo predstavljale svoje projekte, metode in programe za delo z mladimi)
- Od 15. do 19. ure:** na otokih za delavnice bodo potekale interaktivne, ustvarjalne delavnice, didaktične igre, priprava hitrih jedi iz različnih evropskih držav, izobraževanje o zdravem načinu življenja mladih, delavnice oživljanja ...

Oder:

- Od 15.30 do 17. ure:** gledališke, plesne točke, muzikal, žonglerski performansi, zanimive animacije
- Ob 17. uri:** uradno odprtje festivala, podelitev državnih priznanj za dosežke na področju mladinskega dela
- Od 18.30 do 20. ure:** mladinska predstava s plesom in glasbo, performans Skodelica Džeza, pevske točke, plesni nastop, ki bo mlade povabil k delavnicam o prevzemanju odgovornosti za svoje zdravje, ples salse, nastop romske skupine, ki bo predstavila romski španski ples, skupina mladih improvizatorjev ...
- Od 20. do 22. ure:** zaključek s koncertom mladih glasbenikov

Drugi evropski programi in pobude

Poleg programa Mladi v akciji obstajajo tudi drugi programi in pobude, ki povezujejo državljane Evropske unije in spodbujajo njihovo mednarodno mobilnost. V nadaljevanju bosta predstavljena še dva od njih: večplasten program izobraževanja in usposabljanja Vseživljenjsko učenje ter program Evropa za državljane, ki spodbuja povezovanje ljudi iz lokalnih skupnosti po Evropi z namenom izmenjave izkušenj, vrednot in mnenj.

Glede na to, da je aktivno udejstvovanje mladih in skrb za njihovo boljše prihodnost v evropskih mestih zelo pomembno za evropske prestolnice mladih, s katerim se letos ponaša mesto Maribor, ne moremo zaobiti niti projektov, ki jih štajerska prestolnica v okviru tega naziva izvaja v letošnjem letu. Naziv evropska prestolnica mladih je bil prvič podeljen leta 2009 na pobudo Evropskega mladinskega foruma.

Zavod MOVIT, Program Evropa za državljane

Program Evropa za državljane je predvsem namenjen sofinanciranju mednarodnih projektov, katerih cilj je spodbuditi aktivno evropsko državljanstvo. Program spodbuja skupno delovanje in sodelovanje evropskih državljanov iz različnih evropskih držav, ustvarjanje skupnih projektov, izmenjavo praks in medsebojno učenje ter medkulturno izmenjavo. To skupno povezovanje in delovanje državljanov pomembno prispevata k gradnji še tesneje povezane Evrope. Program je namenjen spodbujanju aktivnega državljanstva in mednarodnega povezovanja med **lokalnimi skupnostmi** ter spodbujanju evropskega delovanja in mreženja **organizacij civilne družbe**. Sestavljen je iz različnih akcij in ukrepov, ki ponujajo finančno podporo za različne vrste projektov.

PRIMER PROJEKTA V AKCIJI 1, UKREP 1.1: Srečanja prebivalcev pobratenih mest

»Skupaj zmoremo« – Občina Cerklje na Gorenjskem

V projektu so sodelovali prebivalci slovenske občine Cerklje na Gorenjskem in hrvaške občine Medulin, ki sta si med seboj zelo podobni tako po velikosti, strukturi prebivalstva in po turistični dejavnosti, s tem da je občina Cerklje na Gorenjskem specializirana za zimski turizem (bližina smučišča Krvavec), občina Medulin pa za poletni turizem. Tako se občinam še posebej dopolnjujeta.

V projektu so sodelovale različne skupine prebivalcev, in sicer otroci iz vrtca, osnovnošolci, upokojenci ter predstavniki občin. Za vse skupine so bile predvidene raznolike aktivnosti, od smučanja na Krvavcu, kulturnega programa, ogleda mesta, različnih iger, tematskih predavanj do izmenjave izkušenj.

Srečanje v Cerkljah na Gorenjskem je bilo že drugo srečanje prebivalcev omenjenih občin, prvo se je zgodilo oktobra 2012 v Medulinu. Cilj teh srečanj je nastanek dolgoročnega sodelovanja med dvema občinama, ki bo temeljilo na partnerstvu in sodelovanju ter medsebojnem spoznavanju prebivalcev, kar bo osnova za njihovo sodelovanje tudi po srečanju.

Glavna ukrepa, ki spodbujata aktivno državljanstvo prebivalcev lokalnih skupnosti, sta Srečanja prebivalcev pobratenih mest in Mreže pobratenih mest. Za ta dva ukrepa je na voljo tudi največji delež sredstev.

Srečanja prebivalcev pobratenih mest spodbujajo izkušnjo aktivne udeležbe prebivalcev lokalnih skupnosti oz. občin. V teh projektih aktivno sodelujejo različne interesne skupine, društva in šole iz sodelujočih partnerskih občin, se med seboj povezujejo, si izmenjujejo izkušnje ter oblikujejo prihodnje skupne projekte, kar pripomore k zavedanju evropskega državljanstva in aktivne udeležbe v demokratični družbi. V projektih se spodbujajo razprave na temo evropskega državljanstva in raziskovanja skupne kulturne dediščine

PRIMER PROJEKTA V AKCIJI 2, UKREP 3: PODPORA PROJEKTOM, ZA KATERE DAJO POBUDE ORGANIZACIJE CIVILNE DRUŽBE

»Simulacija za aktivacijo« – Zavod Za in proti

V mednarodnem partnerskem projektu »Simulacija za aktivacijo« (Simulation for Action Stimulation) je sodelovalo sedem evropskih držav, ki so v deset mesecev trajajočem projektu skupno organizirale šest

nacionalnih dogodkov in en skupen mednarodni dogodek. Glavni dogodek projekta je bila mednarodna debatna šola v Kranjski Gori (29. 6. – 5. 7. 2012), na kateri je sodelovalo 65 udeležencev, od tega 12 (mladih) odraslih in 53 srednješolcev.

Na mednarodnem dogodku so mladi sodelovali v štirih debatah, simulaciji Evropskega parlamenta, na okrogli mizi in pri kulturno-družabnih aktivnostih, pri katerih so tudi na neformalen način spoznavali mlade iz drugih evropskih držav. Vsebinsko se je projekt vezal predvsem na vprašanje mladih, njihove mobilnosti in izobraževanja, kot jih opredeljuje Strategija Evropa 2020 ter Lizbonska pogodba. Evropsko javno sfero so podrobneje spoznali prek simulacije Evropskega parlamenta, na kateri so sprejemali dve resoluciji. Poleg debat so mladi sodelovali na delavnicah kritičnega mišljenja in argumentacije ter na izbirnih vsebinskih predavanjih, na katerih so spoznavali osnovne koncepte, povezane z izbrano temo.

Evalvacija projekta in predstavitev metodologije sta zbrani v multimedijskem spletnem priročniku, ki so ga sooblikovali predavatelji iz partnerskih držav. Sodelujoče države: Hrvaška, Češka, Estonija, Nemčija, Romunija, Slovaška in Slovenija. Skupno število organiziranih nacionalnih dogodkov (okroglih miz): šest. Mednarodnega dogodka v Kranjski Gori se je udeležilo 65 udeležencev iz sedmih držav.

Natančnejši opis projekta najdete v Galeriji projektov:

www.ezd.si/ogledalo/galerija-projektov/

ter izmenjava izkušenj o dejanskih koristih evropskega povezovanja na lokalni ali individualni ravni.

Pri ukrepu **Mreže pobratenih mest** je večji poudarek na razpravah in izmenjavi dobrih praks med občinami o temah skupnega interesa. Pri tem ukrepu je predvidenih več dogodkov v sklopu enega projekta, kar omogoča razvoj in globlji vpogled v obravnavane teme. Z ukrepom se podpira razvoj mrež, ki zagotavljajo strukturirano, intenzivno in večstransko sodelovanje.

Ukrep **Projekti državljanov** je namenjen raziskovanju inovativnih metodologij in pristopov za spodbujanje dejavnega sodelovanja državljanov na evropski ravni ter dialoga med evropskimi državljani in evropskimi institucijami. Ta ukrep podpira različne nadnacionalne in medsektorske projekte, ki neposredno vključujejo državljane z namenom zbiranja mnenj državljanov, razvoja državljanskih kompetenc državljanov ter spodbujanja dialoga med državljani in evropskimi institucijami. Spodbuja se predvsem sodelovanje na lokalni ravni. Ukrep podpira večje projekte, katerih najmanjši znesek, za katerega lahko prijavitelji (občine ali organizacije civilne družbe) zaprosijo, je 100.000 evrov.

V okviru ukrepa **Podporni ukrepi** program Evropa za državljane podpira aktivnosti, katerih namen je razvijati in krepiti vse akcije programa ter zagotavljati široko nadnacionalno pokritost med morebitnimi zainteresiranimi skupinami potencialnih prijaviteljev v program z dejavnostmi, kot so informativni sestanki, usposabljanja in oblikovanje platform. Prijavitelji so lahko zveze lokalnih organov ali organizacije s posebnimi izkušnjami na področju državljanstva.

PRIMER PROJEKTA V AKCIJI 4: AKTIVNO EVROPSKO SPOMINJANJE

»Koncentracijsko taborišče Ljubelj – opomin zgodovine za strpno prihodnost Evrope« – Zavod Mariborski Radio Študent – MARŠ

Glavno vodilo pri izbiri aktivnosti in posledično uporabljenih metodah je bilo, da je treba zgodovinsko temo osvetliti s strani, ki je zanimiva za mlajšo populacijo, in uporabiti sodobna interaktivna orodja, zanimiva za

mlade. Tako je prijavitelj temo nekdanjega taborišča, na katero danes opozarja le nekaj temeljev in kamnov, predstavil skozi različne medije in z uporabo sodobnih tehnologij. Na osnovi zbranega gradiva so posneli devet radijskih oddaj, ki so ponudile celosten in smiselni pregled takratnega časa, okoliščin in posledic. Poleg tega so ustvarili 3D-rekonstrukcijo taborišča, virtualni muzej s predstavitvijo zgodovine taborišča in film. Za vodeno razpravo smo organizirali interaktivno spletno konferenco, na kateri so lahko obiskovalci aktivno sodelovali v debati. Hkrati so vse svoje ugotovitve in produkte predstavili tudi na Facebooku, YouTubeu in v spletni enciklopediji Wikipedia.

Izsledki projekta so objavljeni v publikaciji z naklado 5.000 izvodov, ki je bila razposlana študentskim organizacijam, občinam, muzejem, približno 1.000 obiskovalcem na osrednji proslavi na Ljubelju in šolam kot možnost za neformalno učenje. Hkrati z zgibanko je bilo dodatno natisnjenih še 500 zbornikov, ki omogočajo podrobnejši vpogled v zgodovino nekdanjega koncentracijskega taborišča in v potek projekta.

Organizacije, ki so povezane v evropske mreže, lahko pri programu Evropa za državljane kandidirajo za strukturno podporo, in sicer **strukturno podporo za raziskovalne organizacije evropske politike** in **strukturno podporo za organizacije civilne družbe na evropski ravni**.

Nevladne organizacije in organizacije civilne družbe se lahko za podporo za projekte potegujejo v okviru ukrepa **Podpora projektom, za katere dajo predlog društva, zavodi, ustanove in druge nepridobitne pravne osebe zasebnega prava**. Projekti, ki kandidirajo za podporo v tem ukrepu, morajo biti usmerjeni v teme splošnega evropskega interesa, pri tem pa morajo posebno pozornost posvečati učinku evropskih politik.

Razmisleku o samem nastanku Evropske unije in temeljnih vrednotah, ki jih EU prinaša svojim državljanom, je namenjena akcija **Aktivno evropsko spominjanje**. Prvo polovico 20. stoletja sta pretresli dve svetovni vojni, ki sta Evropo stali na desetine milijonov življenj. Pomembno je, da se ohranja spomin na te tragedije, da bi se preprečili podobni dogodki v prihodnosti. Pomembno je tudi, da se Evropejci zavedajo preteklosti, da lahko razumejo, zakaj je bila ustanovljena EU in kaj naj bi bili njeni cilji v prihodnosti.

Obstoječi program, ki vzpostavlja pravni okvir za podporo raznolikih dejavnosti in organizacij, ki spodbujajo »aktivno evropsko državljanstvo« ter s tem udeležbo posameznikov in organizacij v procesu evropskega povezovanja, sta za sedemletno obdobje 2007–2013 12. decembra 2006 sprejela Evropski parlament in Svet. Skupni proračun (za vse programske države) za iztekajoče se sedemletno obdobje znaša 215 milijonov EUR. Ker se v program lahko prijavljajo raznoliki projekti, ki vsebinsko zadevajo evropsko državljanstvo, proračun omogoča razmeroma nizek delež podprtih projektov. Skupni delež sprejetih projektov iz Slovenije v letih 2009–2012 tako znaša 20 odstotkov, skupni delež podprtih projektov iz vseh sodelujočih držav v tem obdobju pa je znašal 29 odstotkov. Najvišja uspešnost slovenskih projektov je bila v omenjenem obdobju pri ukrepu Srečanja prebivalcev pobratenih mest, in sicer 33 odstotkov, najnižja pa pri ukrepu Projekti nevladnih organizacij, in sicer deset odstotkov, vendar je bilo ravno pri tem ukrepu oddanih največ prijavnic.

Oddaja predlogov projektov v program Evropa za državljane je ena izmed formalno najmanj zahtevnih med evropskimi programi, prav tako so formalne omejitve zelo široke, tako da se lahko v program prijavljajo res raznolike organizacije in projekti, pri samem izboru pa je ravno zato ključna kakovost projektov, katerih glavni cilji naj bi bili spodbujanje evropskega državljanstva, omogočanje aktivne participacije državljanom, razvijanje občutka evropske identitete, spodbujanje zavesti, da Evropska unija pripada svojim državljanom, krepitev strpnosti in razumevanja med evropskimi državljani, povezovanje prebivalcev lokalnih skupnosti po Evropi in omogočanje izmenjave mnenj ter izkušenj, približevanje Evrope državljanom s predstavljanjem evropskih vrednot in dosežkov ter spodbujanje sodelovanja med državljani in organizacijami civilne družbe.

Čeprav so možnosti za sprejem razmeroma nizke, program s svojo široko vsebino, dostopnostjo in preprostostjo spodbuja razmislek in snovanje projektov na temo evropskega državljanstva v širokem spektru nevladnih organizacij, organizacij civilne družbe in lokalnih skupnosti. Prava dodana vrednost izvedenih projektov niso zgolj dodeljena finančna sredstva s strani programa, ampak se skriva v vsebinah ter kratkoročnih in dolgoročnih učinkih projektov, saj le ti v lokalne skupnosti in organizacije prinesejo mednarodno širino, možnosti za aktivno udeležbo državljanov, kar povečuje pripadnost skupnosti in medsebojno povezanost ter solidarnost med prebivalci in udeleženci projektov v partnerskih državah, ki sodelujejo v projektih. Program Evropa za državljane je predviden tudi za naslednje sedemletno obdobje, vendar zaradi krčenja izdatkov tudi na evropski ravni povečanja sredstev za program Evropa za

državljanke ni predvideno. Glavni cilji programa bodo še vedno usmerjeni v krepitev evropskega državljanstva, glavni vsebinski usmeritvi programa pa bosta spomin in evropsko državljanstvo ter demokratično delovanje in državljanska udeležba.

Kot je navedeno v predlogu Uredbe Sveta o uvedbi programa »Evropa za državljane« za obdobje 2014–2020 z dne 12. 12. 2012, naj bi bile dejavnosti, ki se bodo izvajale v okviru naslednjega programa, veliko bolj povezane s konkretnim oblikovanjem politik. Naslednji program bo državljanom ponujal možnost izmenjave mnenj glede vseh področij delovanja Unije in v vseh fazah formalnega postopka odločanja. Pomembnejše bodo tudi sinergije tem projektov Evropa za državljane z drugimi programi Unije na področju zaposlovanja, socialnih zadev, izobraževanja, raziskav in inovacij, mladih in kulture, pravosodja, enakosti žensk in moških, nediskriminacije in regionalne politike ter njihovo vključevanje v lokalni in regionalni okvir.

V obstoječem programu Evropa za državljane sta pred nami še dva prijavna roka, in sicer 1. september za ukrepa Srečanja prebivalcev partnerskih lokalnih skupnosti in Mreže partnerskih lokalnih skupnosti ter 15. oktober za Strukturno podporo za raziskovalne organizacije evropske politike in za organizacije civilne družbe na evropski ravni.

Več o programu lahko preberete na www.ezd.si.

Druga gradiva

- Primeri že izvedenih projektov slovenskih prijaviteljev: www.ezd.si/ogledalo/galerija-projektov
- Publikacije informacijske pisarne programa Evropa za državljane: www.ezd.si/ogledalo/publikacije/
- Publikacija »Citizens Effect« (dobre prakse projektov, ki jih je podprl program Evropa za državljane): http://ec.europa.eu/citizenship/pdf/citizens_effect_en.pdf

Za vse dodatne informacije o programu Evropa za državljane se lahko obrnete na Informacijsko pisarno programa Evropa za državljane v Sloveniji: info@ezd.si in 01 430 47 47 ali 01 430 47 48.

Center RS za mobilnost in
evropske programe izobraževanja
in usposabljanja

Program Vseživljenjsko učenje

Na CMEPIUS-u skrbimo za izvajanje programa Vseživljenjsko učenje in preostalih aktivnosti, s katerimi prispevamo k razvoju in podpori izmenjav, sodelovanja, mobilnosti in internacionalizacije slovenskega izobraževalnega prostora – tako formalnega, neformalnega kot priložnostnega. V naših programih lahko svoje možnosti najdejo državljani vseh starostnih generacij, različne izobrazbene strukture, zanimanja ...

Mladim je v programu Vseživljenjsko učenje namenjen še poseben poudarek. Prve mednarodne stike v različnih projektih lahko začnejo gojiti že v vrtcu in vse do konca srednje šole. V tem obdobju lahko sodelujejo v virtualnih projektih **eTwinninga** ali šolskih partnerstvih Comenius, ki starejšim učencem in dijakom ponujajo tudi možnost fizične mobilnosti. Nadgradnja **šolskega partnerstva Comenius** je akcija **Individualna mobilnost učencev**, ki mladim med 14. in 19. letom omogoča opravljanje šolskih obveznosti v tujini

na šoli gostiteljici, kjer lahko preživijo od tri do deset mesecev. Dijaki srednjih poklicnih šol imajo poleg omenjenega na voljo tudi opravljanje delovne prakse v tujini. Vse opisane akcije morajo na CMEPIUS-u (Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja) prijaviti matične šole oziroma šolski centri.

Študentje si lahko mednarodno izkušnjo pridobijo prek:

- **Erasmusa**, evropskega programa sodelovanja v terciarnem izobraževanju, ki študentom ponuja možnost, da del študijskih obveznosti ali praktično usposabljanje opravijo v eni od sodelujočih držav. Aktivnost je omogočena le študentom, katerih matična institucija sodeluje v Erasmusovem programu. Študentje imajo možnost oditi v tujino **z namenom študija**, s čimer jim je omogočeno pridobiti izobraževalno, lingvistično in kulturno izkušnjo v eni od sodelujočih držav; ali se odločijo za mobilnost **z namenom prakse**. To pomeni, da med študijem preživijo določeno obdobje v podjetju ali podobni organizaciji v drugi sodelujoči državi z namenom, da se posameznik prilagodi potrebam novega evropskega trga dela, pridobi specifične spretnosti ter izboljša razumevanje ekonomske in socialne kulture države gostiteljice.
- **CEEPUS-a** (srednjeevropski program za izmenjavo študentov in profesorjev), ki je regionalni program, v katerem lahko sodelujejo visokošolske institucije iz naslednjih držav: Albanija, Avstrija, Bolgarija, Bosna in Hercegovina, Češka, Črna gora, Hrvaška, Kosovo, Madžarska, Makedonija, Poljska, Romunija, Slovaška, Slovenija in Srbija. Cilj programa je vzpostaviti in spodbujati mobilnost študentov in profesorjev med sodelujočimi državami ter izkoristiti prijateljske povezave in možnosti za oblikovanje skupnih študijskih programov.
- **Bilateralnih štipendij**, ki slovenskim študentom omogočajo študijske izmenjave tudi prek bilateralnih sporazumov Vlade Republike Slovenije in različnih razpisov tujih institucij.
- **Asistentstva Comenius**, ki je namenjen prihodnjim učiteljem katerega koli predmeta, ki so končali vsaj dve leti študijskega programa za poklic učitelja, in prihodnjim učiteljem, ki so že končali študij in še niso bili redno zaposleni kot učitelji. Pedagoško prakso opravljajo v izbrani šoli gostiteljici v tujini najmanj 13 tednov in največ 45 tednov.
- **Erasmus Mundusa**, ki je evropski program sodelovanja in izmenjave študentov ter profesorjev v visokem šolstvu med evropskimi državami na eni strani in državami preostalega sveta. Akcija omogoča posameznikom mobilnost pri dodiplomskem in podiplomskem študiju, ravno tako pa financira izvajanje skupnih magistrskih in doktorskih programov.

Po končanem formalnem izobraževanju vam je na voljo program **Leonardo da Vinci in akcija Mobilnost – Osebe na trgu dela**, ki omogoča vsem že zaposlenim, brezposelnim ali iskalcem prve zaposlitve, da svoje znanje oplemenitijo z delovnim usposabljanjem v mednarodnem okolju.

Vse študije – tako domače kot tuje – kažejo na to, da je mednarodna mobilnost zelo pozitivna tako glede profesionalnega kot osebnega razvoja. Vedno znova nam to potrjujejo tudi izjave naših udeležencev, ki so izkoristili kakšno izmed naštetih možnosti.

Izjava udeleženke, ki je opravljala delovno prakso v Španiji: Znanje in izkušnje, ki jih pridobiš na izmenjavi, so neprecenljive. Življenje na tujem ti razširi obzorja in podari drugačen pogled na svet. Ponudi ti odgovore na vprašanja, na katera morda že dolgo iščeš odgovor. Predvsem pa odkriješ, da si lahko kjer koli doma, pomembno je samo, da se prepustiš toku dogodkov in sprejemaš stvari z odprtimi rokami ter veseljem v srcu.

Mateja Ferk, Evropska prestolnica mladih Maribor

EPM Maribor 2013 odpira mladim vrata v svet izkušenj

Evropska prestolnica mladih (EPM) je naziv, ki ga prejme določeno evropsko mesto za obdobje enega leta. V tem letu je mestu dana priložnost, da prikaže, kako je mladina povezana s kulturo, politiko, gospodarstvom in razvojem mesta. EPM spodbuja razvoj novih programov in idej za nadaljnji razvoj. S pridobitvijo tega laskavega naziva se prestolnica zaveže, da bo ustvarila povezano in enotnejše okolje, od katerega bodo mladi imeli korist tudi v prihodnosti. Gre za dolgoročne koristi mesta, kar pomeni, da se aktivnosti in dogodki, ki prinašajo mladim boljšo prihodnost, izvajajo tudi naslednja leta, ne le v letu, ko je mesto evropska prestolnica mladih. Mesto Rotterdam (Nizozemska) je bilo leta 2009 prvo mesto, ki je pridobilo naziv EPM. Naslednje leto je naziv prejelo mesto Torino (Italija), leta 2011 Antwerpen (Belgija) in leta 2012 Braga (Portugalska). Letos je časten naziv pridobila štajerska prestolnica, mesto Maribor. S prijavo na poziv Evropskega mladinskega foruma za pridobitev naziva evropska prestolnica mladih se je Mestna občina Maribor zavezala, da se bo razvijala v smeri mladim prijaznega mesta.

Kar pomeni, da bo ustvarjala razmere za razvoj okolja, ki bo mlade spodbujalo ter jim omogočalo razvoj in uresničitev lastnih potencialov, zagotavljala infrastrukturo, ki bo organizacijam omogočala razvoj in izvedbo raznovrstnih mladinskih dejavnosti, mladim pa ponujala priložnosti za krepitev kompetenc vseživljenjskega učenja, omogočala udejstvovanje mladih pri sprejemanju odločitev, ki posredno ali neposredno vplivajo na življenje mladih v lokalni skupnosti, vzpodbujala udejstvovanje mladih pri sprejemanju odločitev, ki so povezane s pripravo in izvedbo programa evropske prestolnice mladih 2013. Tako želi Maribor mladim omogočiti, da so redno informirani, da sodelujejo v lokalni skupnosti in skupaj z njo ustvarjajo boljšo prihodnost ter nove priložnosti zase. Program EPM je usmerjen k reševanju mladinske problematike: večanje zaposljivosti in zaposlenosti, reševanje stanovanjske problematike, spodbujanje prostovoljstva, medkulturno povezovanje, aktivna udeležba mladih, priznavanje neformalnega izobraževanja, krepitev strukturiranega dialoga, spodbujanje mobilnosti mladih, ekologije, kulturnega ustvarjanja in medgeneracijskega sodelovanja.

Velik poudarek EPM Maribor 2013 daje prostovoljcem, kajti veliko mladih išče zaposlitev, prvo službo, a je ne dobi, ker nimajo izkušenj. EPM jim omogoča te izkušnje in jih spodbuja pri ustvarjanju projektov ter uresničevanju idej. Znanstveno raziskovalno združenje za umetnost, kulturno-izobraževalne programe in tehnologijo EPEKA je pripravilo program Skupaj v EPM 2013, ki se nanaša na prostovoljce med 15. in 29. letom z namenom spoznavanja in sodelovanja pri mednarodnem projektu. Program spodbuja mlade, da se čim aktivneje vključijo v programe EPM 2013 in tako pridobijo dragocene izkušnje, obenem pa bodo s svojim znanjem pripomogli h krepitvi in izboljšanju lokalnega okolja. Organizacija izvaja tudi mednarodne mladinske izmenjave, s katerimi ozavešča mlade o kulturni raznolikosti. S tem programom želijo mladim predstaviti tudi probleme z netoleranco, sovražnost in diskriminacijo.

Tako kot EPEKA tudi Klub mariborskih študentov s svojim programom obvešča in povezuje mlade s tujimi evropskimi državami. Mitja Lešnik, predsednik Kluba mariborskih študentov, pravi, da je namen njihovega programa I take Europe ponuditi domačim in tujim mladim pester, privlačen in drugačen niz aktivnosti na temo evropskih držav, zlasti pa veliko mero sodelovanja tako z domačimi kot tudi s tujimi mladimi. Mladim z izvedbo programa skušajo odpreti drugačen pogled na tujino, hkrati pa tudi tujini predstaviti možnosti, ki jim jih ponuja Mestna občina Maribor. Že v letu 2012 so začeli postavljati temelje s sklepanjem mednarodnih partnerstev, diskusijami s tujimi študenti in snemanjem kratkega filma o Mariboru ter pot nadaljevali s postopno realizacijo prepoznavnosti »mladim prijaznega mesta«. Obiskali so nekatere evropske države, tamkajšnjim mladim predstavili življenje v Mariboru, jih skušali spodbuditi k obisku in raziskovanju štajerske prestolnice ter se tako povezali s številnimi mladimi iz kar enajstih evropskih držav, hkrati pa pridobili mnoge somišljenike po Evropi in svetu. V drugi polovici leta 2013 bodo tuje dogajanje prenesli v domače okolje. Za mlade bodo pripravili dneve posameznih evropskih držav z vključevanjem kinematografije, kulinarike, literature, gledališča, tematskih zabav, potopisnih predavanj itd.

Velik problem, s katerim se srečujejo mladi, je nezaposlenost, zato so organizacije pripravile veliko programov v povezavi s to problematiko. Zavod PIP – Pravni in informacijski center Maribor je pripravil program Znanje + izkušnje + podjetnost ≠ brezperspektivnost, ki je namenjen mladim na prehodu iz izobraževanja v svet dela in iskanje zaposlitve. V okviru programa bodo obveščali mlade o njihovem položaju in možnosti zaposlitve, pridobivanja izkušenj za uspešno konkuriranje na trgu dela ... Gre za celovit sklop aktivnosti, ki zajemajo informiranje mladih, usposabljanje in svetovanje. Organizirali bodo tudi tematska srečanja na prostem in pridobivanje praktičnih izkušenj za približno 200 mladih. Z nezaposlenostjo mladih se ne srečujemo le v Mariboru, temveč je to problem mladih po vsej Evropi. Maja lani so v Rotterdamu začeli projekt My generation at work, ki se izvaja pod okriljem evropskega programa URBACT. Povezuje 12 partnerskih mest (med njimi tudi Maribor), vodilni partner pa je že prej omenjeno mesto Rotterdam. Izvajalec tega projekta v Mariboru je Urad za kulturo in mladino Mestne občine Maribor. Pripravili bodo delavnice, s katerimi želijo prepoznati glavne probleme mladih pri iskanju zaposlitve, se z njimi spopasti in poiskati rešitve. Ključni cilj EPM Maribor 2013 je tudi aktivno sodelovanje mladih

na političnem področju in sprejemanje odgovornosti za lastno prihodnost. Aktivna participacija mladih je predpogoj za uspešno sodelovanje na vseh družbenih področjih. Študentska organizacija Univerze v Mariboru želi prav to v svojem programu Mala šola politike. Vsem, ki jim ni vseeno za lastno prihodnost, želijo približati politične procese in jih opremiti z znanjem delovanja političnih sistemov. V okviru osrednjega dogodka se bodo oblikovale konkretne pobude, namenjene lokalni, nacionalni in evropski ravni. Če imajo veliko težav pri iskanju zaposlitve mladi, ki so zdravi, se s to težavo v veliko večji meri spopadajo mladi s posebnimi potrebami. Ti imajo še toliko manj priložnosti, česar se zavedajo v Kulturnem društvu Center plesa. Pripravili so program Posluh v očeh, s katerim želijo pomagati gluhih in naglušnim. S programom želijo povezati mlade in pri sliščih okrepiti občutek za soljudi. Izvajali bodo številne plesne, bobnarske in fotografske delavnice, ki jim bo sledil tridnevni Festival umetnosti gluhih in naglušnih. V tem času bo izpeljana tudi izmenjava s 50 mladimi iz štirih držav. Prav tako se bodo na problematiko gluhih in naglušnih osredotočali pri Kulturnem društvu Mladinski center Indijanez s projektom Posluh. Ta projekt bo temeljil na učenju znakovnega jezika, druženju in premostitvi komunikacijskih težav med gluhih in sliščimi.

Dnevno poslušamo in beremo o tem, v kakšni krizi je celoten svet. Mediji nas bombardirajo s takimi in drugačnimi informacijami o svetovni krizi. In splošno znano dejstvo je, da mladi predstavljajo eno najranljivejših družbenih skupin. Zato jim je treba nameniti posebno skrb. Prav tako drži tudi rek, da svet stoji na mladih, ki predstavljajo veliko bogastvo v današnji starajoči se družbi ter so nujno gibalno razvoja današnje družbe. Zato je treba s konkretnimi dejanji dokazati pomembnost uspešnega razvoja mlade generacije. Ponuditi jim je treba čim več priložnosti za pridobivanje kakovostne izobrazbe in konkretnih delovnih izkušenj, ki jim bodo pomagale v prihodnosti. Mladi se morajo zavedati, da dandanes ni veliko priložnosti za nabiranje izkušenj, EPM Maribor 2013 pa jim prinaša prav to. Vsi mladi Mariborčani imajo letos edinstveno možnost in priložnost, da se dokažejo, aktivirajo, soustvarjajo in v končni fazi pridobivajo neprecenljive izkušnje za prihodnost. Programi so zasnovani tako, da zadevajo prav vse sfere družbenega življenja, in prav vsak, ki ima interes, si lahko nabere potrebnega znanja, s katerim bo ustvarjal svoj boljši jutri.

Evropsko državljanstvo v praksi

V kontekstu letošnjega evropskega leta državljanov se veliko pozornosti namenja različnim pravicam, ki jih imamo kot evropski državljani. Pa se Slovenci sploh poistovetimo s to novo, nadnacionalno identiteto, ki nam je bila dodeljena leta 2004 ter ali smo dodobra seznanjeni z vsemi ugodnostmi, ki jih imamo kot evropski državljani?

Več o tem lahko preberete v prispevku Predstavništva Evropske komisije v Sloveniji, v katerem se lahko seznanim z izsledki najnovejše raziskave Eurobarometer, članek Ministrstva za notranje zadeve in javno upravo pa vas bo informiral o pravicah, ki izhajajo iz državljanstva EU. Najnovejša pravica, pravica do vložitve evropske državljanske pobude, je bila uveljavljena šele z Lizbonsko pogodbo leta 2011, zato ji v intervjuju z mag. Simonom Delakordo namenimo nekoliko več pozornosti. Načelo prostega pretoka oseb v Evropski

uniji je najbolj prepoznana in uveljavljena pravica, ki izhaja iz evropskega državljanstva. Več o njej je zapisano v članku Sektorja za vseživljenjsko učenje, Direktorat za trg dela in zaposlovanje. Če vas zanima zaposlitev v Evropski uniji, preberite prispevek Zavoda RS za zaposlovanje, v katerem bo predstavljeno omrežje EURES, tisti bolj podjetni pa ne izpustite članka Kako do informacij o pogojih poslovanja na trgih EU Ministrstva za notranje zadeve in javno upravo. Če načrtujete svojo karierno pot v drugi državi EU ali pa vas zanimajo informacije za študij in delo v tujini, preberite

članek Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport o mreži informacijskih centrov ENIC in NARIC, če pa se bi v drugi državi EU soočili s težavami zaradi napačne uporabe prava EU ter uveljavljanja zakonsko določenih pravic, pa se lahko obrnite na mrežo SOLVIT, njeno delovanje povzema prispevek Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo. Pred potovanjem, študijem in delom v drugi državi Evropske unije pa je nujno predhodno poskrbeti tudi za svoje zdravstveno zavarovanje, priporočila glede tega povzema prispevek Ministrstva za zdravje RS.

Predstavništvo

Evropske komisije v Sloveniji

Ali Slovenci vemo, kakšne pravice imamo kot državljani EU?

V okviru evropskega leta državljanov 2013 se pojavlja vprašanje, kakšna je zavest Slovencev o državljanstvu EU in kako Slovenci poznajo pravice, ki izhajajo iz omenjenega državljanstva. Raziskava evropskega javnega mnenja Eurobarometer, ki je bila izvedena med 3. in 18. novembrom 2012 in v kateri je v Sloveniji sodelovalo 1014 anketirancev, je pokazala, da se Slovenci v veliki meri čutijo državljane EU, želijo pa vedeti več o pravicah evropskega državljanstva. Za evropske državljane se je v raziskavi Eurobarometer opredelilo 68 odstotkov Slovencev, kar za pet odstotnih točk presega povprečje v EU (63 odstotkov). Občutek pripadnosti državljanstvu Unije, ki ga meri prvi del raziskave, je med Slovenci v primerjavi z merjenjem spomladi 2012 celo rahlo porasel. Ko so bili vprašani glede konkretnega poznavanja pravic, ki jih prinaša državljanstvo EU, so Slovenci bolj razdeljeni – 51 odstotkov jih meni, da te pravice poznajo, 49 odstotkov jih priznava nasprotno. Med pravicami, o katerih bi slovenski državljani želeli izvedeti več, je skoraj polovica anketiranih Slovencev (48 odstotkov) navedla informacije o možnostih zaposlitve v drugi državi članici. 38 odstotkov Slovencev zanima več o pravici možnosti izkoriščanja zdravstvene pomoči v drugi državi članici EU, 29 odstotkov pa prebivanje v drugi državi članici EU. Slabo petino vprašanih (19 odstotkov) zanima več o študiju v drugi državi članici EU, 16 odstotkov pa pravica do konzularne zaščite prek katere koli druge države članice EU, kadar v državi zunaj EU ne deluje slovensko diplomatsko predstavništvo. V primerjavi s predhodnim merjenjem (pomlad 2012) je med Slovenci najbolj porasel interes za pravico izkoriščanja zdravstvene pomoči v drugi državi članici EU (štiri odstotne točke), manj zanimanja pa so Slovenci pokazali za pravico

do študija v drugi državi članici EU (upad za štiri odstotne točke). Glede izkoriščanja ugodnosti, ki jih je vzpostavila Evropska unija, je največ vprašanih Slovencev (64 odstotkov) dejalo, da je imelo koristi od odprave mejnih kontrol pri potovanju v tujino. Slaba polovica Slovencev (46 odstotkov) je imela koristi od znižanja stroškov pri mobilnem gostovanju v drugi državi članici EU, 30 odstotkov jih je izkoristilo večje varstvo pravic potrošnikov pri nakupu v drugi državi članici EU, četrtna Slovencev (25 odstotkov) pa je uživala prednosti cenejših letov in širše izbire letalskih družb. Slednje je edina ugodnost, ki jo Slovenci izkoriščajo v manjši meri kot preostali državljani EU, saj je to ugodnost izkoristilo 26 odstotkov vprašanih državljanov EU. 23 odstotkov Slovencev je izkoristilo možnost bivanja v drugi državi EU. Slaba četrtna vprašanih (24 odstotkov) v Sloveniji meni, da je verjetno, da bi uporabili možnost evropske državljanske pobude. Večina, 65 odstotkov Slovencev, pa meni, da ni verjetno, da bi pobudo uporabili. Če bi pravico do uporabe evropske državljanske pobude izkoristili, bi vprašani Slovenci tovrstno pobudo najverjetneje vložili glede zaposlovanja (44 odstotkov), osnovnih pravic državljanov EU (29 odstotkov), izobraževanja (25 odstotkov), pokojnin (24 odstotkov) in okolja (20 odstotkov). Državljan Evropske unije v povprečju ocenjujejo verjetnost za uporabo evropske državljanske pobude še v manjši meri kot Slovenci. Možnost evropske državljanske pobude bi verjetno uporabil vsak peti Evropejec (21 odstotkov), nekaj več kot dve tretjini vprašanih (69 odstotkov) pa ne.

Ministrstvo za notranje
zadeve in javno upravo

Pravice, ki izhajajo iz državljanstva EU

Državljanstvo Evropske unije je vsakemu državljanu EU neposredno dodeljeno s Pogodbo o delovanju Evropske unije (PDEU). PDEU v 20. členu določa, da so državljani Unije vse osebe z državljanstvom ene od držav članic. Državljanstvo Unije se doda nacionalnemu državljanstvu in ga ne nadomesti.

Državljanji Unije imajo pravice in dolžnosti, določene v Pogodbah. Med drugim imajo:

- pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic;
- pravico voliti in biti voljen na volitvah v Evropski parlament in na občinskih volitvah v državi članici, kjer prebivajo, pod enakimi pogoji kot državljani te države; SL C 83/56, Uradni list Evropske unije, 30. 3. 2010;
- pravico na ozemlju tretje države, kjer država članica, katere državljani so, nima predstavništva, do zaščite diplomatskih in konzularnih organov katere koli države članice pod enakimi pogoji, kakršni veljajo za državljane te države;
- pravico naslavljanja peticije na Evropski parlament in obrniti se na evropskega varuha človekovih pravic kot tudi na institucije in posvetovalne organe Unije v katerem koli jeziku Pogodb in prejeti odgovor v istem jeziku.

Ena novejših pravic, ki je bila leta 2011 uveljavljena z Lizbonsko pogodbo, je evropska državljanska pobuda. S tem se je Evropska unija bolj približala svojim državljanom in jim omogočila neposredno udeležbo pri pripravi zakonodaje. Evropska državljanska pobuda je pravica, ki ustvarja neposredno vez med državljani EU in Evropsko komisijo – predlagateljico zakonodajnih aktov v EU. Uredba EU o državljanški pobudi določa postopke in pogoje za izvedbo državljanske pobude, s katero lahko najmanj milijon državljanov EU iz vsaj četrtnine držav članic EU s svojo pobudo neposredno pozove Evropsko komisijo k pripravi zakonodajnih predlogov na področjih, za katera je pristojna.

mag. Simon Delakorda,
Inštitut za elektronsko participacijo

Elektronska državljanška pobuda

Pravica do sodelovanja pri državljanski pobudi je zdaj še ena od pravic, ki jih imajo državljani Evropske unije. Po besedah evropskega komisarja Maroša Šefčoviča gre za pomemben korak naprej v demokratičnem življenju Unije in je konkreten primer približevanja Evrope njenim državljanom. Lahko na kratko opišete, kako poteka postopek vložitve evropske državljanske pobude, kdo lahko sproži pobudo ter kakšen je časovni okvir vložitve in obravnave postopka?

Uradni postopek vložitve državljanske pobude se začne z ustanovitvijo državljanskega odbora, ki ga mora sestavljati najmanj sedem državljanov EU, ki lahko volijo na volitvah v Evropski parlament in ki prebivajo v vsaj sedmih različnih državah članicah EU. Odbor prijavi predlagano pobudo, ki jo Komisija potrdi v dveh mesecih, če so izpolnjeni določeni pogoji (npr. da je predlagana pobuda v okviru pristojnosti Komisije in ni v nasprotju z vrednotami EU). Če nameravajo organizatorji izjave o podpori zbirati tudi prek spleta, morajo v enem mesecu vzpostaviti sistem spletnega zbiranja in pridobiti potrdilo o skladnosti sistema od pristojnega nacionalnega organa. Ko Evropska komisija potrdi prijavo pobude, začnejo organizatorji zbirati izjave državljanov o podpori v papirni obliki in/ali na spletu. Za zbiranje izjav imajo 12 mesecev (pobuda je uspešna, če zberejo skupaj en milijon veljavnih podpisov, vključno z najmanjšim številom v vsaj sedmih državah članicah – v Sloveniji 6.000). Ko organizatorji zberejo potrebno število izjav, morajo pristojni organi v državah članicah (npr. ministrstvo za notranje zadeve), v katerih je potekalo zbiranje izjave o podpori, v treh mesecih preveriti in potrditi število zbranih veljavnih izjav v tej državi. Organizatorji nato pobudo predložijo Komisiji. V treh mesecih po predložitvi pobude Komisija v sporočilu pojasni morebitne ukrepe, ki jih namerava sprejeti, ter utemelji razloge za svojo odločitev. V tem času lahko organizatorji svojo pobudo predstavijo tudi na javni predstavitvi v Evropskem parlamentu. Če se Komisija odloči, da bo predlagala pravni akt v zvezi z državljansko pobudo, ga mora predložiti zakonodajnemu organu (običajno Evropskemu parlamentu in Svetu EU), ki ga mora sprejeti, da postane zakon.

Pobuda je bila zasnovana z namenom zmanjševanja demokratičnega primanjkljaja v EU in spodbujanja javne razprave o politikah EU ter evropske državljanke iz različnih držav pritegniti k sodelovanju na skupnih temeljih. Se vam zdi, da je evropska državljanska pobuda dovolj »preprosta za uporabo« in dostopna državljanom EU, da bo v teh ciljih dosegla svoj namen?

V letih 2009 in 2010 je na evropski ravni potekalo več javnih razprav in posvetovanj med Evropsko komisijo in zainteresiranimi nevladnimi organizacijami ter strokovnjaki z različnih področij o tem, kako naj deluje evropska državljanska pobuda. V okviru teh razprav je bilo precej pozornosti namenjene različnim vidikom državljanske uporabnosti in dostopnosti (npr. možnost elektronskega zbiranja izjav podpore), ki so zdaj zapisani v Uredbi Evropskega parlamenta in Sveta o državljanski pobudi. Ne glede na to prve analize in izkušnje iz izvajanja državljanske pobude izpostavljajo predvsem problem širše neprepoznivosti

državlanske pobude med državljani ter problem sorazmerno zapletenega postopka, ki od organizatorjev zahteva dobro strategijo, veliko organizacijskih naporov, koordinacijskih veščin in poznavanja institucionalnega delovanja EU. Ob prvi obletnici vpeljave Evropske državljanske pobude je aprila v Bruslju potekala konferenca organizacij civilne družbe, na kateri so pogovori tekli tudi o predlogih za revizijo državljanske pobude v letu 2015. Predlogi so se z uporabniškega vidika nanašali na umik št. osebne izkaznice kot obveznega osebnega podatka za oddajo podpisa podpore, možnost oddaje podpisa podpore za vse državljane EU ne glede na prebivališče in izboljšanje sistema za spletno zbiranje podpore. Vse to kaže na to, da je evropska državljanska pobuda dinamičen instrument participativne demokracije, ki bo v prihodnjih letih postajal še uporabnejši in dostopnejši državljanom EU.

Evropska državljanska pobuda pomeni tudi korak naprej v smeri e-demokracije, saj se lahko podpisi zbirajo tudi elektronsko. Kakšni so mehanizmi za identifikacijo glasov, je sistem dovolj varen, da ne bo omogočal zlorab?

Res je. Možnost elektronskega zbiranja predstavlja drugi inovativni steber Evropske državljanske pobude. Prvi steber demokratične inovativnosti se nanaša na njeno nadnacionalnost oz. čezmejnost. Odločitev o elektronskem zbiranju podpisov je bila rezultat številnih razprav tudi na področju e-demokracije in je bila sprejeta šele naknadno. Temu v prid je govorilo dejstvo, da je EU ena izmed vodilnih političnih skupnosti glede elektronske participacije in da je razvoj digitalne družbe njena politična prioriteta. Digitalne tehnologije predstavljajo tudi določena tveganja, zato morajo organizatorji, ki želijo izjave o podpori zbirati prek interneta, vzpostaviti sistem spletnega zbiranja, ki izpolnjuje splošne varnostne in tehnične zahteve uredbe o državljanski pobudi. Sistem mora biti skladen s podrobnimi tehničnimi specifikacijami, ki zagotavljajo varno zbiranje in shranjevanje podatkov v sistemu (npr. kriptografija zbranih osebnih podatkov). Poleg tega državljanski odbor spremlja število zbranih elektronskih izjav in briše podvojene ali nepravilne izjave. Izjava o varnosti sistema spletnega zbiranja tudi določa, da bodo vse oddane izjave o podpori uničene najpozneje 18 mesecev po datumu prijave predlagane državljanske pobude, v primeru upravnih ali pravnih postopkov pa najpozneje teden dni po datumu zaključka teh postopkov. Za zdaj organizatorji prvih državljanskih pobud še niso poročali o zlorabah, čeprav so imeli na začetku precej težav z vzpostavljanjem sistemov za spletno zbiranje. Evropska komisija je zato julija lanskega leta zagotovila enotni odprtokodni sistem za zbiranje podpisov skupaj s strežniki za gostovanje ter jih dala v brezplačno uporabo organizatorjem državljanskih pobud.

O političnih posledicah uspešno vloženih pobud presoja Evropska komisija, ki odloča, ali bo uspešni pobudi sledila nadaljnja zakonodajna obravnava ali ne. Prve pobude so bile vložene 1. aprila 2012. Imate kakšne podatke, koliko jih je bilo do zdaj uspešno vloženih in ali morda zaradi kakšne Komisija že pripravlja zakonodajni predlog?

Bruno Kaufmann in Carsten Berg sta ob prvi obletnici delovanja Evropske državljanske pobude pripravila poročilo, iz katerega je razvidno, da je bilo skupaj vloženih 27 pobud, od katerih jih je Komisija potrdila 14, osem pobud je Komisija zavrnila iz razloga nepristojnosti za vsebino pobude, pet pobud pa so organizatorji umaknili sami. Večina potrjenih pobud se nanaša na vsakodnevna vprašanja kot npr. izobraževanje, podnebje, živali, promet. Prva pobuda je bila vložena na dan Evrope 9. maja 2012 z naslovom »Fraternité 2020 - Mobility. Progress. Europe«. Prvim pobudam

se rok za zbiranje izjav podpore izteče 1. novembra 2013 (rok je bil podaljšan zaradi težav organizatorjev s sistemom spletnega zbiranja podpore v začetni fazi evropske državljanske pobude), zato lahko prve odzive Komisije pričakujemo konec letošnjega leta oz. v začetku naslednjega. Trenutno je najuspešnejša državljanska pobuda z naslovom »Voda in komunalna ureditev sta človekova pravica! Voda je javna dobrina in ne blago!«, ki ji je že uspelo zbrati več kot milijon in dvesto tisoč podpisov, najmanjše število potrebnih podpisov pa so do zdaj zbrali v treh od sedmih državah članicah (Nemčija, Avstrija in Belgija).

Kakšni so po vašem mnenju razlogi za uspešnost/neuspešnost do zdaj vloženih pobud?

Evropska državljanska pobuda predstavlja največji neposredni, nadnacionalni in digitalni primer participativne demokracije v zgodovini človeštva, zato se pričakovano srečuje z nekaterimi izzivi. Začetne težave so se pokazale pri omejenih kadrovskih virih Evropske komisije za sistemsko podporo državljanskim pobudam. Težave so se nadaljevale z nedelovanjem sistema za spletno zbiranje izjav podpore, prav tako je bilo zaznati veliko politične zadržanosti in skepse obstoječih nosilcev politične moči v EU do novega načina neposredne participacije državljanov, ki se je še okrepila z globoko finančno krizo in poglobljanjem razlik med evropskim severom in jugom. Danes je še prezgodaj govoriti o uspešnosti ali neuspešnosti instrumenta državljanske pobude, lahko pa na podlagi posameznih primerov sklepamo o dejavniki uspeha. Kot primer bi izpostavil pobudo za vodo kot javno dobrino, katere začetek je bil zelo skromen. Nato je pobuda v zelo kratkem času zbrala več kot milijonov podpisov zaradi uspešne koordinacije državljanskega odbora in široke medijske podpore ravno v času, ko je Evropska komisija predstavila predlog kontroverzne direktive o privatizaciji vode. Zelo obetavna je tudi pobuda »Fraternité 2020«, ki uspešno izvaja nizkocenovno nadnacionalno kampanjo prek spleta v vseh 23 uradnih jezikih EU. Ne glede na to predstavlja za večino aktivnih državljanskih pobud milijon podpisov še vedno velik izziv, saj od njih zahteva visoko stopnjo organizacijske usposobljenosti, vzpostavitev in koordinacijo mreže podpornikov za izvedbo kampanje na nadnacionalni in nacionalni ravni, precejšnje prevajalske kapacitete, tehnično znanje za vzpostavitev spletnega sistema za zbiranje podpore ter prisotnost na terenu in v medijih po vsej Evropski uniji. Zato so državljanski odbori aktivnih državljanskih pobud na nedavni konferenci v Bruslju že predlagali poenostavitev postopka, okrepitev aktivnosti EU glede ozaveščanja državljanov ter vzpostavitev podpirne infrastrukture za lažje zbiranje podpisov.

Pobude naj bi izhajale iz evropske civilne družbe, kar pomeni, da lahko imajo različne oblike podpore: politično, finančno, lokalno, nacionalno, evropsko, mednarodno, lahko jih podpirajo nevladne organizacije, različni lobiji, cerkev itd. Menite, da je nevarnost, da bodo nekateri pobude uporabili tudi zaradi različnih kapitalskih in drugih interesov, pri čemer bi lahko pobudo potencialno zlorabili za svoj lastni interes?

Ta nevarnost sicer obstaja, vendar je v postopku Evropske državljanske pobude prisotnih kar nekaj varovalk, ki predpisujejo javno preglednost delovanja, virov podpore in financiranja za vsako potrjeno državljansko pobudo. Državlanski odbor, ki ga lahko sestavljajo samo fizične osebe, mora v postopku prijave na Evropsko komisijo posredovati podatke o vseh virih podpore in financiranja predlagane pobude v vrednosti več kot 500 evrov na leto in na sponzorja. To velja tudi za ves čas zbiranja izjav podpore in po njegovem zaključku, ko organizatorji pobudo predložijo Komisiji in ji priložijo informacije o podpori in financiranju, ki so ju prejeli za pobudo. Ti podatki so objavljeni na spletni strani Evropske komisije za državljansko pobudo in so dostopni javnosti. Do zdaj sta največ finančne podpore zbrali pobuda za prekinitev sporazuma med EU in Švico o prostem gibanju (pobuda je že bila umaknjena), in sicer 150.000 evrov, ter pobuda za vodo kot javno dobro v vrednosti 100.000 evrov. Velika večina pobud je zbrala manj kot 20.000 evrov. Pomembna varovalka je tudi Evropska komisija sama, ki preverja skladnost pobude s svojimi področnimi pristojnostmi in z vrednotami EU. Ne nazadnje je posredni namen vsake državljanske pobude sprožiti evropsko javno razpravo o vsebini pobude, v okviru katere se na javno pregleden način soočijo različni interesi in argumenti za ali proti.

Inštitut za elektronsko participacijo, katerega direktor ste, je že pripravil spletno mesto www.evropske-pobude.si v podporo evropski državljanski pobudi z namenom informiranja in vključevanja širše slovenske javnosti v procese evropske državljanske pobude kot mehanizma participativne demokracije. Kakšen je odziv na pobudo v Sloveniji, se morda tudi pri nas že oblikuje kakšna konkretna pobuda?

V Sloveniji je trenutno v ospredju pobuda Univerzalni temeljni dohodek (UTD) – raziskovanje možnosti in pogojev emancipatorne socialne države. Slovenci imamo med člani državlanskega odbora svojega predstavnika, in sicer Branka Gerliča. Slovenija je tako ena izmed nosilnih držav za pobudo UTD, koordinator na nacionalni ravni je sekcija za promocijo UTD pri Društvu Zofijini ljubimci (<http://utd.zofijini.net/>). Slovenci smo pri tej pobudi še posebej uspešni, saj jo je v prvem mesecu prek spletnega sistema podpisalo več kot 1.900 državljanov, zaradi česar vodimo pred vsemi preostalimi državami članicami po odstotku izpolnjene nacionalne kvote. Ta uspeh je rezultat večletnega dela zagovornikov UTD glede njegove javne prepoznavnosti. Tudi mediji so precej poročali o začetku zbiranja izjav podpore za pobudo UTD v Sloveniji. Gre za zelo pomembno pobudo, ki bo v primeru uspeha spodbudila sodelovanje med državami članicami EU pri raziskovanju možnosti uvedbe univerzalnega temeljnega dohodka kot enega nujnih pogojev spodbujanja vsestranske človeške ustvarjalnosti in izboljšanja obstoječih sistemov socialne varnosti. Zato ob tej priložnosti lepo vabim vse tiste bralce revije Mladje, ki podpirajo idejo o univerzalnem temeljnem dohodku in že imajo volilno pravico, da podpišejo pobudo v treh preprostih korakih prek spletne strani www.evropske-pobude.si. Žal moram tudi opozoriti na še vedno slabo prepoznavnost Evropske državljanske pobude v Sloveniji. Situacija se zdaj izboljšuje, vendar še vedno ni zadovoljiva. Ta

problem obravnavamo na Inštitutu za elektronsko participacijo s prej omenjeno spletno stranjo in aktivnim sodelovanjem pri zbiranju spletnih izjav podpore za pobudo Univerzalni temeljni dohodek.

Sektor za vseživljenjsko učenje,
Direktorat za trg dela in zaposlovanje

Načelo prostega pretoka oseb v Evropski uniji

Prosti pretok oseb je poleg prostega pretoka blaga, kapitala in storitev ena od štirih temeljnih svoboščin na notranjem trgu Evropske unije (EU).

Načelo prostega gibanja oseb se nanaša na državljane držav članic EU in njihove družinske člane ne glede na državljanstvo, da se prosto gibljejo med državami članicami z namenom, da tam živijo, delajo, študirajo ali se upokojijo.

Slovenija zagotavlja prosti dostop na svoj trga dela državljanom držav članic EU, EGP in Švicarske konfederacije ter njihovim ožjim družinskim članom ne glede na njihovo državljanstvo, kar pomeni da lahko delajo, se zaposlijo ali samozaposlijo brez delovnega dovoljenja, razen v primeru opravljanja reguliranega poklica, ko si morajo potrebno predhodno urediti priznanje poklicne kvalifikacije. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve kot koordinator in kontaktna točka za vzajemno priznavanje poklicnih kvalifikacij informira stranke glede njihovih pravic, prav tako vodi Evidenco reguliranih poklicev oziroma dejavnosti v RS, v katero je trenutno vključenih 319 reguliranih poklicev. Več informacij najdete na spletni strani www.reguliranipoklici.si.

MDDSZ za državljane EU zagotavlja tudi različne možnosti štipendiranja; trenutno v okviru Ad futurinih programov za študij v Sloveniji, pripravlja pa tudi nov Zakon o štipendiranju, v katerem so državljani EU izenačeni s slovenskimi državljani v naslednjih primerih:

- da so državljani držav članic Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU), če izkažejo vsaj petletno neprekinjeno prebivanje v Republiki Sloveniji neposredno pred rokom za prijavo na javni razpis, po katerem uveljavljajo štipendijo, ali
- imajo status delavca migranta, državljan države članice EU, ki je zaposlen ali samozaposlen v Republiki Sloveniji, ali pa je njegov vzdrževan družinski član.
- imajo status obmejnega delavca, državljan države članice EU, ki prebiva v drugi državi članici EU, če je zaposlen ali samozaposlen v Republiki Sloveniji, ali pa je njegov vzdrževan družinski član.

Državljan drugih držav članic EU so torej v pravicah in dolžnostih po tem zakonu izenačeni s slovenskimi državljani, če izkažejo vsaj petletno neprekinjeno prebivanje v državi, neposredno pred uveljavljanjem posamezne štipendije.

Posledica tovrstne ureditve je, da se državljani drugih držav članic EU, ki določen čas prebivajo v Republiki Sloveniji, v postopkih uveljavljanja pravic po tem zakonu obravnavajo tako kot državljani Republike Slovenije, s čimer so izpolnjene zahteve in upoštevana pravila, ki jih je Republika Slovenija prevzela z vstopom v Evropsko unijo.

Zavod RS za zaposlovanje,
omrežje EURES

Želite razvijati svojo kariero mednarodno? Vas zanima zaposlitev v Evropi? Pri tem vam lahko pomaga omrežje EURES!

Prosto gibanje delavcev je eno od temeljnih načel Evropske unije. Kot državljani EU imate pravico: poiskati delo v drugi državi EU, tam prebivati in se zaposliti brez delovnega dovoljenja. Za vas veljajo enake pravice pri zaposlovanju, delovnih pogojih ter socialnih in davčnih ugodnostih kot za državljane te države.

Kje lahko dobim informacije o zaposlitvenih možnostih v Evropi? Omrežje EURES deluje že 20 let v okviru javnih zavodov za zaposlovanje v državah EU, EGP (Islandija, Norveška in Lihtenštajn) in Švici. Več kot 850 svetovalcev EURES v 31 evropskih državah vam lahko pomaga pri iskanju zaposlitve v tujini z informiranjem, svetovanjem in posredovanjem zaposlitve. Oglejte si Evropski zaposlitveni portal (<http://eures.europa.eu>), na katerem boste našli:

- več kot 1.400.000 prostih delovnih mestih evropskih delodajalcev,
- informacije o delovnih in življenjskih razmerah ter trgu dela vsake od držav članic,
- kontaktne podatke svetovalcev EURES,
- podrobnosti o dogodkih in drugih novostih, povezanih z iskanjem zaposlitve (Koledar prireditev),
- vpis v največjo evropsko bazo CV (ustvarjanje in urejanje življenjepisa, ki ga lahko pretvorite v življenjepis EUROPASS, ter urejanje iskalnega profila in naročilo na prejemanje obvestil o ustreznih prostih delovnih mestih).

Evropski zaposlitveni portal ima več kot štiri milijone obiskovalcev na mesec.

Obiščite brezplačni Seminar EURES, ki poteka v območnih službah Zavoda RS za zaposlovanje po vsej Sloveniji in traja približno eno

uro. Na seminar se lahko prijavite na spletni strani Zavoda. Seminar EURES vam bo pomagal pri iskanju zaposlitve v državah članicah EU, EGP in Švici.

Ali obstaja kakšna finančna pomoč pri iskanju zaposlitve v tujini?

Tvoja prva zaposlitev EURES je pilotna pobuda Evropske komisije, katere cilj je v letih 2012 in 2013 pomagati približno pet tisoč mladim (od 18 do 30 let) pri prvi zaposlitvi v drugi državi članici Evropske unije. Pobuda vključuje informiranje, svetovanje, finančno pomoč za udeležbo na zaposlitvenem razgovoru in delno povračilo stroškov pri nastanitvi v drugi državi članici EU ob zaposlitvi.

Kje lahko dobim še več informacij o storitvah, ki jih ponuja omrežje EURES?

- Dodatna vprašanja glede iskanja zaposlitve v Evropi in možnosti pridobitve finančne pomoči (Tvoja prva zaposlitev EURES) lahko pošljete na elektronski naslov: eures@ess.gov.si ali se naročite na razgovor pri svetovalcu EURES pri Zavodu RS za zaposlovanje.
- Spremljajte EURES na družabnih omrežjih:
Pridružite se EURES-u na Facebooku (<https://www.facebook.com/EURESjobs>).
Spremljajte EURES na Twitterju (<https://twitter.com/>).
Povežite se z EURES-om na LinkedInu (<http://www.linkedin.com/groups?mostPopular=&gid=1884728>).
Dodajte EURES na Google+ (<https://plus.google.com/103780376865975473149/posts#103780376865975473149/posts>).
- Z nekaj dotiki zaslona pametnega mobilnega telefona lahko iščete zaposlitev po vsej Evropi. Več informacij najdete z uporabo Aplikacije EURES jobs: iPhone app ali odtipkajte besedo »EURES« v trgovini App Store. Aplikacija je brezplačna in dostopna v 25 jezikih. Vključuje 27 držav članic EU ter Islandijo, Lihtenštajn, Norveško in Švico. Prinaša vam poenostavljen in hkrati obsežnejši dostop do Evropskega zaposlitvenega portala.
- Obiščite spletne strani:
Zavod RS za zaposlovanje: <http://www.ess.gov.si>
Evropski zaposlitveni portal: <http://eures.europa.eu>
Uradna spletna stran programa Tvoja prva zaposlitev EURES
Portal Tvoja Evropa: http://europa.eu/youreurope/citizens/index_sl.htm

Ministrstvo za notranje
zadeve in javno upravo

Kako do informacij o pogojih poslovanja na trgih EU?

Si ustvarjalen, inovativen, proaktiven? Želiš po dokončanju svojega študija najti več kot le službo? Želiš delati, ustvarjati, uresničevati svoje zamisli in se razvijati? Razmišljaš o tem, da bi se podal v svet podjetništva? Najbrž si seznanjen s tem, da imaš enake pravice za vstop na kateri koli trg Evropske unije kot vsak drug evropski državljani. Zagotovo 500-milijonski evropski trg zagotavlja večje možnosti razvoja kot jih dvomilijonski slovenski trg.

Poslovni načrt imaš, za začetek si izbral italijanski trg, ne veš pa, kako začeti, kateri so prvi koraki, ki jih moraš narediti ob vstopu na trg in kakšni so pogoji poslovanja. V tem primeru te vabim na http://ec.europa.eu/internal_market/eu-go/index_sl.htm. Na tem naslovu se nahaja portal Evropske komisije, na katerem so zbrane vse enotne kontaktne točke držav članic EU z informacijami o tem, kako začeti poslovati v njihovi državi.

Enotni evropski trg zagotavlja prosti pretok storitev in strokovnjakov. O tem govori Direktiva 2006/123/ES o storitvah na notranjem trgu, ki uvaja pravila svobodnega opravljanja gospodarskih dejavnosti v državah članicah EU. O tem govori tudi Direktiva 2005/36/ES o priznavanju poklicnih kvalifikacij, ki uvaja pravila za poenostavitev vzajemnega priznavanja poklicnih kvalifikacij med državami članicami – že pridobljene kvalifikacije v domači državi članici ti omogočajo dostop na trg EU. Če najprej ustanoviš podjetje v Sloveniji, potem pa želiš ponuditi svojo storitev tudi na drugih trgih Evropske unije, ti vsaj, dokler ne začneš stalno poslovati na teh trgih, ni treba ustanoviti podjetja tudi na teh trgih. Na preostalih trgih EU lahko posluješ prek svojega podjetja, ustanovljenega v Sloveniji.

Če imaš prijatelja iz druge države članice EU, ki razmišlja o poslovanju v Sloveniji, ga usmeri na eugo.gov.si. Na tem naslovu se nahaja portal Eugo Slovenia, Slovenia Business Point, ki tujemu državljanu EU ponuja informacije o pogojih in postopkih za začetek poslovanja v Sloveniji. Eugo Slovenia je projekt, ki se financira iz sredstev Evropskega strukturnega sklada, vsebinsko pa se bo razvijal in nadgrajeval vsaj do leta 2015.

Na tvoji evropski podjetniški poti ti želimo veliko uspeha. Pa saj veš, sreča spremlja pogumne!

Ministrstvo za zdravje RS,
Služba za evropske zadeve in
mednarodno sodelovanje

Mladi naj poskrbijo za svoje zdravstveno zavarovanje med potovanjem, študijem in delom v drugi državi članici Evropske unije

»Vsakdo ima pravico do preventivnega zdravstvenega varstva in do zdravniške oskrbe v skladu s pogoji, ki jih določajo nacionalne zakonodaje in običaji. Pri opredeljevanju in izvajanju vseh politik in dejavnosti Unije se zagotavlja visoka raven varovanja zdravja ljudi.«

(35. člen LISTINE EVROPSKE UNIJE O TEMELJNIH PRAVICAH (2010/C 83/02))

Kot vemo, je glavni cilj evropskega leta državljanov EU 2013 olajšati gibanje in prebivanje na ozemlju držav članic, pri čemer je ozavešanje o tem izredno pomembno. Še posebej je dobro vedeti, kakšne pravice iz zdravstvenega varstva in zavarovanja imajo državljani Unije. Vsaka država članica EU je sicer pristojna za organizacijo svojega zdravstvenega sistema in njegovo financiranje, vendar je treba zaradi vedno večjega obsega in pogostejšega gibanja državljanov EU po drugih državah članicah njihove pravice, ki izhajajo iz socialne varnosti, usklajevati na

evropski ravni, da so le-te zaščitene.

V Republiki Sloveniji ureja obvezno zdravstveno zavarovanje Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 9/92 s spremembami). Iz tega zavarovanja izhajajo tudi pravice in pogoji, pod katerimi jih lahko zavarovane osebe uveljavljajo tako doma kot v tujini¹. Mladi so večinoma zavarovani kot družinski člani, razen če niso sami zaposleni ali drugače vključeni v obvezno zdravstveno zavarovanje, torej so samostojni zavarovanci.

Mladi med šolanjem in študijem pogosto potujejo in se izobražujejo v drugih državah članicah EU ali se tam začasno nahajajo iz drugih razlogov. V teh primerih morajo poskrbeti, da si pri Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) pred odhodom priskrbijo »evropsko kartico zdravstvenega zavarovanja (EKZZ)«^{2,3,4}. Na podlagi skupnih predpisov EU iz koordinacije sistemov socialne varnosti^{5,6}, so namreč socialne pravice, med katerimi je tudi pravica do zdravstvenega varstva, zaščitene povsod v Evropi.

EKZZ je torej dokazilo, na podlagi katerega bo ZZZS drugi državi članici poravnal stroške za izkoriščanje »potrebni« (ne le nujnih) zdravstvenih storitev za svoje zavarovance. Mladi namreč lahko tako uporabljajo potrebne zdravstvene storitve pod enakimi pogoji, kot veljajo za osebe države članice, v kateri se začasno nahajajo. O tem, kaj spada v sklop potrebnih zdravstvenih storitev, presoja izbrani zdravnik. Ko se oseba, ki je uporabljala zdravstvene storitve, izkaže z EKZZ ali nadomestnim certifikatom (ki ga lahko pridobi od ZZZS tudi naknadno), ji za te storitve ne bo treba plačati, razen če morda zakonodaja države članice, v kateri se nahaja, ne določa drugače in uvaja doplačila, ki veljajo tako za domače kot tudi paciente iz drugih držav članic EU.

Česa pa EKZZ ne krije? Z EKZZ ni mogoče uveljavljati storitev, ki so posebej načrtovane. Do takšnih storitev ima zavarovana oseba pravico le v primeru, če so predhodno odobrene. V Republiki Sloveniji postopke v zvezi s tem prav tako izvaja ZZZS. Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja (gl. opombo št. 1) tudi določajo, da prevoz iz tujine ne spada med pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, zato se ga z EKZZ tudi ne more uveljavljati.

Če so mladi zaposleni v Republiki Sloveniji, delodajalec pa jih napoti na delo v drugo državo članico EU za največ 24 mesecev, so še naprej vključeni v vsa socialna zavarovanja, s tem pa tudi v obvezno zdravstveno zavarovanje v Republiki Sloveniji. V tem primeru bo delodajalec o tem obvestil ZZZS, za »napotene« delavce pa bo prejel poseben obrazec, s katerim se bo izkazal v drugi državi članici EU.

Če se mladi zaposlijo v drugi državi članici EU, veljajo zanje predpisi te države, saj so vključeni v zdravstveni sistem te države in bodo v primeru obiska v Sloveniji zdravstvene storitve uporabljali na podlagi EKZZ, ki jo bo izdala zdravstvena zavarovalnica oz. drugi pristojni nosilec države, v kateri so zaposleni. Če se mladi zaposlijo v drugi državi članici EU in še vedno živijo v Republiki Sloveniji, imajo status »obmejnega« delavca, kar pomeni, da zanje veljajo posebna pravila tudi za zdravstveno varstvo. Pristojni nosilec, ki izvaja predpise iz koordinacije sistemov socialne varnosti, je ZZZS, zato mladi vse potrebne informacije najdejo na njegovi spletni strani ali na najbližjih izpostah ali območnih enotah ZZZS, katerih kontaktni podatki so prav tako objavljeni na spletni strani ZZZS:

<http://www.zzzs.si/>.

1. Pravice in postopke posebej opredeljujejo Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja (glejte spletno stran ZZZS: <http://www.zzzs.si/zzzs/internet/zzzs.nsf/o/875E847A07B8589AC1256D34002A1360>).
2. Glejte spletno stran E. komisije: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=559&langId=sl>.
3. Glejte spletno stran ZZZS: <http://www.zzzs.si/zzzs/internet/zzzs.nsf/o/FF8582DA13823DE4C1256EAC0034D232>.
4. SKLEP št. S1 z dne 12. junija 2009 o evropski kartici zdravstvenega zavarovanja <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:106:0023:0025:SL:PDF>.
5. UREDBA (ES) št. 883/2004 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:05:05:32004R0883:SL:PDF>).
6. UREDBA (ES) št. 987/2009 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 16. septembra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:284:0001:0042:SL:PDF>).

Ministrstvo za izobraževanje,
znanost in šport,
center ENIC-NARIC

Vrednotenje in priznavanje izobraževanja v evropski regiji

ENIC in NARIC sta mreži informacijskih centrov, ustanovljeni na podlagi Konvencije o priznavanju visokošolskih kvalifikacij v evropski regiji. Mreža ENIC (European Network of Information Centres) povezuje informacijske centre držav, vključenih v Svet Evrope in UNESCO/CEPES, mreža NARIC (National Academic Recognition Information Centres) pa deluje na pobudo Evropske komisije in jo sestavljajo informacijski centri držav članic Evropske unije in nekaterih drugih držav. Namen obeh mrež in centrov je, da olajšujejo pridobivanje informacij o visokem šolstvu in kvalifikacijah v svoji državi in drugih državah. Slovenski ENIC-NARIC center deluje na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, njegova osnovna naloga so priznavanje in vrednotenje izobraževanja ter zbiranje in posredovanje informacij o slovenskem šolskem sistemu ter šolskih sistemih drugih držav.

Kontaktne podatki ENIC-NARIC centra:

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport/ENIC-NARIC center Slovenija

Tel: 00 386 0(1) 478-4600, številka dežurnega tel.: 478-4745 (ponedeljek, sredo, petek)

E-naslov: enicnaric-slovenia.mvzt@gov.si

NAJPOGOSTEJŠA VPRAŠANJA

UPORABNIKOV STORITEV ENIC-NARIC CENTROV

- Odhajam v tujino. Kje mi bodo v državi, kamor odhajam, priznali spričevalo ali diplomu?
Vse potrebne informacije o priznavanju posredujejo v ENIC-NARIC centru te države oziroma na ustreznem ministrstvu. Seznam 55 centrov je na spletni strani: <http://www.enic-naric.net/>. Na tej strani ima vsaka država med drugimi informacijami objavljen tudi seznam akreditiranih izobraževalnih institucij, katere pristojni organi države izobraževanja priznavajo kot institucije, ki so del šolskega sistema posamezne države in izvajajo javno veljavne študijske programe. Sistem priznavanja v tujini pridobljenih diplom in spričeval je urejen z nacionalno zakonodajo vsake države posebej.
- Imam tujo listino o izobraževanju in se želim zaposliti v Sloveniji, kaj moram storiti?
Vloga za vrednotenje listine o izobraževanju se vloži pri ENIC-NARIC centru Slovenije, ki deluje v okviru Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport. Obrazec z navodili in seznamom potrebnih dokumentov je objavljen na spletni strani: http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_visoko_solstvo_in_znanost/enicnaric_center/vrednotenje_izobrazevanja/.

- Kako je s priznavanjem poklicnih kvalifikacij za opravljanje reguliranih poklicev v RS?
Kdor želi v Sloveniji opravljati regulirani poklic, vlogo za priznanje poklicne kvalifikacije oziroma pravice do opravljanja reguliranega poklica vloži neposredno pri ustreznem resornem organu. Predlagamo, da se v tem primeru kandidat predhodno posvetuje na ministrstvu, ki je pristojno za reguliranje posameznih poklicev. Kontaktna točka je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, tam je tudi objavljen seznam teh poklicev in pristojnih ministrstev:
<http://www.reguliranipoklici.si/>.

Ministrstvo za gospodarski
razvoj in tehnologijo,
Slovenski center SOLVIT

Brezplačno reševanje konkretnih pritožb

Notranji trg EU ponuja številne priložnosti tako za državljane kot podjetja. Vendar pa se je glede na njegovo velikost težko popolnoma izogniti napakam in težavam pri uveljavljanju zakonsko določenih pravic.

SOLVIT je mreža Evropske komisije za neformalno reševanje težav na področju notranjega trga. Lokalni center SOLVIT, ki mu oseba ali podjetje predloži pritožbo, posreduje zadevo centru SOLVIT v državi EU, v kateri je nastala težava. Ta center nato poskuša z nacionalnimi javnimi organi doseči dogovor o rešitvi težave v desetih tednih.

Podjetjem in državljanom pomagamo kadar so izpolnjeni naslednji pogoji:

- gre za čezmejni problem,
- ki nastane zaradi napačne uporabe prava EU;
- v problem so vključeni organi javne uprave na lokalni, regionalni ali državni ravni.

Primer rešene pritožbe:

Slovenskemu državljanu, ki začasno živi v Španiji, je bilo v Španiji ukradeno vozniško dovoljenje. Na španskem uradu je vložil prošnjo za novo vozniško dovoljenje, vendar štiri mesece ni dobil odgovora. Zato je za pomoč zaprosil slovenski Center SOLVIT, ki je preko španskega Centra SOLVIT ugotovil, da niso bili vloženi vsi potrebni dokumenti. Ko je slovenski državljan poslal španskemu uradu še kopijo policijskega zapisnika, je najprej prejel začasno vozniško dovoljenje, po enem mesecu pa stalno vozniško dovoljenje. Primer je bil rešen v 10 dneh.

Prednosti:

- reševanje konkretnih težav
- brezplačnost
- neformalnost

Pritožbo lahko posredujete na

<https://webgate.ec.europa.eu/solvit/application/index.cfm?method=webform.homeform&language=en&language=sl>

Kontakt:

solvit@gov.si

Mojca Mihelčič 01 400 3657, Mojca Bešter 01 400 3538

Evropski poslanci o evropskem državljanstvu

Svoja razmišljanja o evropskem državljanstvu so za Mladje prispevali tudi nekateri slovenski poslanci v Evropskem parlamentu, ki predstavljajo edine neposredno izvoljene predstavnike evropskih državljanov v institucijah Evropske unije. Za mnenje glede evropskega državljanstva in vloge mladih pri njegovi gradnji ter utrjevanju smo povprašali **dr. Romano Jordan**, **Zofijo Mazej Kukovič** in **dr. Milana Zvera** iz Evropske ljudske stranke ter **mag. Tanjo Fajon** in **mag. Mojco Kleva Kekuš** iz Skupine naprednega zavezništva socialistov in demokratov v Evropskem parlamentu.

Dr. Romana Jordan Za Evropo gre. Za vas gre.

Ob prihodu na aprilsko zasedanje Evropskega parlamenta nas je pozdravil sončen in cvetoč Strasbourg. Nežni češnjevi cvetovi, pomirjujoče zeleni brsti in topli sončni žarki izboljšajo razpoloženje in vnašajo pozitivnost. Še vedno je kriza, število nezaposlenih se veča, a tudi priložnosti še ostajajo. Da bi jih državljani bolje prepoznali, je letošnje leto evropsko leto državljanov. Živimo ga z geslom: »Za Evropo gre. Za vas gre.«

Se mladi iz Slovenije prepoznate kot Evropejke in Evropejci? Že imate izkušnjo, ki vam je bila ponujena zato, ker je Slovenija članica EU? Si želite izpopolniti znanje v tujini, se ozirate prek slovenskih meja pri iskanju zaposlitve?

Mladi danes že zelo zgodaj spoznavate tuje jezike, kulture in navade. Mnogo bolj ste mobilni in dinamični, kot smo bili mi. Ob spodbudi učiteljev in profesorjev, ki vedo, da vas morajo pripraviti na evropsko konkurenčnost, ste mnogi imeli priložnost sodelovati v večnacionalnih evropskih projektih ali se srečati z vrstniki zunaj slovenskih meja, morda ste sodelovali na mednarodni delavnici, se udeležili evropskega natečaja, tekmovanja. Ali pa spadate že med študente in se dogovarjate, da opravite del študija na eni od evropskih fakultet. Verjetno ste seznanjeni z imeni, kot so Marie Curie, Leonardo da Vinci, Erasmus. Vse to so evropski programi, ki omogočajo študijske izmenjave za mlade. Spomnim se, kako mi je prijateljica nekoč pripovedovala o svojem nekajmesečnem izobraževanju v tujini, ki je bilo zanj neprecenljiva izkušnja. Takrat ni vedela, kateri mehanizmi so ji omogočili izobraževanje. Šele pozneje je spoznala, da je bilo njeno izobraževanje mogoče zaradi evropskega programa izmenjav. Takih izkušenj je zelo veliko, zato smo se v Evropskem parlamentu odločno zavzeli za nadaljevanje programa, ki ga je ogrožalo pomanjkanje denarja, in smo zanj izglasovali šestmilijardni finančni paket. Kajti – za mlade gre, vi pa ste lahko naša svetla prihodnost le, če upoštevamo in zavarujemo tudi vaše interese.

Po končanem šolanju mladi potrebujete zaposlitev. Skrb vzbujajoče je, da vas je brez redne zaposlitve vedno več. V povprečju je v EU nezaposlenih 23,4 odstotka mladih, kar je mnogo več kot med starejšo generacijo. Na vsakega nezaposlenega v srednjih letih prideta več kot dva nezaposlena mlada človeka. To je evropsko povprečje, razlike med državami članicami pa so zelo velike. Medtem ko je v Španiji in Grčiji brezposeln vsak drugi mlad človek, je brez zaposlitve

v Avstriji vsak deseti mladi. Ta država ima tako kot Švedska, Finska in Danska posebno jamstveno shemo, ki je prirejena vsakemu mlademu brezposelnemu in mu ponuja izobraževanje ali zaposlitev. Zato smo se odločili, da to dobro prakso prenesemo tudi na evropsko raven. Tako je bilo sprejeto evropsko jamstvo za mlade, prek katerega bodo države članice morale doseči, da nihče, mlajši od 25 let, ne bo smel več kot štiri mesece ostati brez dela ali izobraževanja. Države bodo morale poskrbeti za partnerstva z delodajalci, izobraževalnimi institucijami in zavodi za zaposlovanje. Uvedbo ukrepa smo podprli tudi s finančnimi sredstvi iz evropskega proračuna.

Največ lahko naredi za svojo zaposlitev vsak sam. Poiščete jo lahko znotraj EU, saj prosti pretok ljudi omogoča življenje in delo v kateri koli državi članici brez posebnih administrativnih zapletov. S tem se nam je odprl ogromen trg ponudbe delovne sile in povpraševanja po njej. Na evropskem trgu delovne sile smo enakovredni delavcem iz drugih držav članic. Seveda si je treba ustrezno delovno mesto tudi najti. Največ informacij lahko najdete na različnih spletnih portalih. Menim pa, da je najpomembnejša mreža Eures, ki pokriva 31 držav. Ko sem 17. aprila preverjala njeno spletno stran, je ponujala skoraj milijon prostih delovnih mest, vanjo je bilo vključenih več kot 30.480 registriranih delodajalcev. V času, ko v Sloveniji število brezposelnih še vedno nezadržno raste, se takšnim priložnostim ne bi smeli izogibati. Menim, da so prav mladi tisti, ki jih evropska mobilnost najbolj nagovarja. Vabim vas, da poskusite poiskati svoje priložnosti na spletni strani mreže Eures: <http://ec.europa.eu/eures/>.

Poleg te povezave obstaja še mnogo drugih zanimivih, nekaj sem jih zbrala in objavila na svoji spletni strani z naslovom www.romanajordan.si/razpis.

Seveda pa počnete mladi še marsikaj drugega poleg šolanja in izobraževanja. Veliko vas zelo rado potuje in na splošno nas je v Sloveniji mnogo, ki imamo osebno izkušnjo z najbolj cenjeno pravico državljanstva EU: s svobodo gibanja. Največkrat jo doživimo, ko se odpravimo na izlet ali oddih. Na mejah ni mejnih kontrol in ne carinskih postaj. Dobro tudi vemo, da so se telefonski klici znotraj EU v zadnjih letih občutno pocenili. Večina slovenskih dopustnikov se poleti odpravlja na morje na Hrvaško in prepričana sem, da bodo zelo veseli podobne pocenitve, ko bo predvidoma julija tudi Hrvaška postala država članica. Po nekaterih ocenah naj bi se cene telefonskih klicev takrat znižale za okrog 80 odstotkov. Zaradi evropske zakonodaje se ne nižajo le cene telefonskih pogovorov, temveč tudi pošiljanja sporočil SMS in prenosa podatkov. To je izvrstna novica prav za mlade, ki doživljate svojo mladost z razvojem mobilne komunikacije, ki je pravzaprav del vašega življenja, vaš življenjski slog.

Evropska unija ni nastala za politike, temveč za državljane in državljanke. Ne zanemarite priložnosti, ki vam jih ponuja. Izkoristite možnosti ideje aktivnega državljanstva, ki omogoča razvoj demokracije le, če jo usvojimo in živimo ljudje, volivci in volivke.

Mag. Tanja Fajon

Aktivni mladi – aktivna prihodnost!

Zaradi narave svojega dela se z aktivnim državljanstvom (tudi mladih, seveda) pravzaprav zelo neposredno ukvarjam. Z državljani se srečujem ob različnih priložnostih, pišejo mi številna pisma in opozarjajo na probleme, s katerimi se srečujejo pri uveljavljanju svojih državljanskih pravic na zelo raznolikih področjih.

Takšno neposredno sodelovanje je pravzaprav moj najljubši izziv. Kajti čeprav običajno ne morem pomagati osebno in takoj, lahko kot poslanka na različne načine prenesem sporočila kolegom, Evropski komisiji in državam članicam ter tako pripomorem k mnogim bolj življenjskim rešitvam. Poleg tega mi državljani na tak način dokazujejo, da del družbe vendarle aktivno udeležanja svoje (evropske) državljanske pravice. V letu, ki je tem pravicam posvečeno, je to še toliko pomembnejše, tudi zato, ker čas krize povečuje občutek izključenosti državljanov iz procesa odločanja. Tako raziskave kot tudi praksa kažejo, da kljub številnim obstoječim spletiščem, informacijskim centrom, gradivu ... ostajata prednostni nalogi za prihodnost ozaveščanje o vrednotah, pravicah in priložnostih, ki jih ponuja EU, ter spodbujanje participacije državljanov v demokratičnem življenju EU. Aktivno državljanstvo nikakor ni floskula, temveč način, na katerega državljani lahko in celo morajo izraziti svoje pomisleke, predloge in interese.

Za to so na voljo različna participativna orodja, številni dogodki in javne razprave, nekateri od teh so posebej prilagojeni mladim.

V zadnjem času sicer nenehno poudarjamo, da je za mlade čas slab: brezposelnost, slab socialni standard, slabe razmere za ustvarjanje družine itd. Vse to je seveda res, a nikakor ne sme postati izgovor za zazibanje v lenobnost.

Mladi so inovativni, prilagodljivi in učljivi. Tudi bolj drznejši. Ne glede na slabo gospodarsko stanje ponuja Evropska unija številne možnosti, ki jih morajo vsaj poskusiti izkoristiti. Od izobraževanja, izmenjav, štipendiranja do zaposlovanja, povezovanja v formalne in neformalne socialne skupine, prostovoljstva in potovanja. Vsaka še tako majhna izkušnja iz večkulturnega okolja je pomembna. Predvsem za podiranje strahov v glavi, za lažje in uspešnejše oblikovanje odnosa do sveta, do politike in družbe, ne nazadnje do Evropske unije kot take.

O EU, njenih slabostih in prednostih se preprosto moramo pogovarjati, saj je življenje v njej naša realnost. Mladi se morajo zavedati, da z odraščanjem prevzemajo odgovornost. Prepričana sem, da mnogi med njimi imajo vizije, da so si poleg osebnih zadali tudi družbene cilje. In od njih z veseljem pričakujem pobude.

Prepričana sem, da bodo naloge, ki jih želimo izpeljati, uspešne le, če bomo upoštevali princip od spodaj navzgor – od lokalnih oblasti k vladi, od državljanov k politikom.

V času krize, ko so slovenska politika in politiki pod drobnogledom ter ko pada tudi podpora evropskim voditeljem, je več kot dovolj razlogov, da se civilna družba zavzame za državljanske interese in pravice.

Zato vas mlade pozivam, da se z artikulirano mislijo postavite v vlogo aktivnih državljanov. Za vašo prihodnost gre!

Dr. Milan Zver

Pravice evropskih državljanov in šolstvo

Eden izmed ciljev evropskega leta državljanov je boljše zavedanje pravic. Kaj lahko k temu prispevata izobraževanje in usposabljanje? Menim, da veliko.

Evropska komisija v samem začetku svojega nedavnega sporočila z naslovom »Ponovni razmislek o izobraževanju« izpostavlja neprilagojenost evropskih izobraževalnih sistemov resničnim potrebam družbe.

Prepričan sem, da bi o

tej temi morali razpravljati že zdavnaj tako v državah članicah kot na evropski ravni. Žrtve prepočasnih premikov na tem področju ni(so) le družba(e), ampak predvsem posamezniki.

Zato je nujen premislek o vzrokih in posledicah prevelikega neskladja med »ponudbo« šolskih sistemov in potrebami družbe. V Evropski uniji poznamo primere, ki se uspešno spopadajo s tem dejstvom; tu mislim zlasti na skandinavske države ter sosednjo Avstrijo in predvsem Nemčijo. Vendar je to premalo, da bi se EU lahko v prihodnje v geostrateškem merilu bolje kosala z glavnimi igralci.

Evropska unija predlaga nekatere mehanizme, s katerimi bi lahko izboljšali izobraževalne sisteme v državah članicah. Najprej pričakuje uvedbo takšnih učnih in študijskih programov, ki bi omogočili mladim, da se opremijo z znanji in veščinami, ki imajo v družbi oziroma na trgu dela večjo uporabno vrednost. To se lahko doseže predvsem tako, da je učni proces bolj povezan z delom (učenje na delu, praksa, pripravnštvo). Pozitivne učinke daje tudi mobilnost, zato si prizadevamo, da bi bili programi učne mobilnosti v naslednji finančni perspektivi še okrepljeni. Prav k temu je pozivalo moje poročilo Mladi in mobilnost iz leta 2011.

Kot že rečeno nekatere države posvečajo ustrezno pozornost sinergiji izobraževalnih programov in potreb trga dela. Naša država pač ne. Slovenski šolski sistem je preveč obremenjen z birokracijo, premalo se odziva na potrebe družbe, sindikati pa imajo nesorazmerno velik vpliv nanj. V nekem smislu bi lahko govorili o ugrabitvi slovenskega šolskega sistema s strani sindikata, ki zavira razvoj sistema in pred vse postavlja le svoje stanovske interese. Tu mislim na sindikat SVIZ.

Mladi imajo pravico, da se izobražujejo in usposablajo v okolju, ki jih pripelje do poklica, s katerim lahko uresničujejo svoje življenjske cilje. V Sloveniji je ogromen odstotek mladih deklet z družboslovno diplomom, ki preprosto niso zaposljiva. Vsakršen poskus, da bi povečali vpis na t. i. področje STEM (naravoslovje, tehnologija, inženirski poklici, matematika), je sindikat žolčno zavračal.

Nadaljevanje kopenhagenskega procesa, ki je namenjen modernizaciji poklicnega izobraževanja in usposabljanja, kot tudi nadaljevanje visokošolske tako imenovane bolonjske reforme je nujno tako z vidika kariernih pričakovanih posameznikov kot z vidika skupnosti. Vsi skupaj nujno potrebujemo bolj kakovostno šolstvo na vseh ravneh, predvsem pa učinkovitejše naložbe v izobraževalni sistem.

Osebnostno ne podpiram pretiranega rivalstva in pretirane storilnosti naravnane družbe ter ne hlastanja za dosežki zaradi njih samih. Menim pa, da morajo biti podjetnost, iskanje rešitev in trdo delo osrednje vrednote tako posameznikov kot skupnosti. Evropski projekt »Jamstvo za mlade«, ki so ga prevzele tudi države članice, ne sme demotivirati

mladih, da ne bi tudi sami iskali rešitev za svoj položaj v družbi. Razumeti ga morajo kot pomoč pri kreativnem vključevanju v družbo. Verjamem pa, da so tisti, ki bi zgolj čakali na pomoč družbe, že v manjšini. V bolj razvitih državah mladi ne čakajo na ponudbo delovnih mest, mnogi jih tudi ne iščejo, ampak jih kar ustvarijo.

Ponoven razcvet slovenske družbe je zato močno odvisen od angažiranja mlade generacije. Dobra šola in delovna mesta sta le dva pogoja, ki lahko pripeljeta do nove blaginje, do kakovostnejšega življenja in do družbe, ki bo temeljila na podjetnosti in hkrati na sočutju.

Mag. Mojca Kleva Kekuš Evropsko državljanstvo

Verjamem, da sta spodbujanje in omogočanje širšega sodelovanja prebivalcev EU, da razpravljajo o področjih, ki v evropskem okviru vplivajo na njihovo vsakdanje življenje, izjemnega pomena. Evropsko unijo trenutno predstavlja 500 milijonov prebivalcev, ki imajo možnost, da z nami soustvarjajo prihodnost EU. Pravijo, da »na mladih svet stoji«. Zato je pomembno, da prav mladi dobijo več možnosti za izražanje svojega mnenja, idej in vizij.

Evropska unija je z namenom spodbujanja participacije mladih pri sooblikovanju vsakdanjih politik predstavila vrsto projektov, ki naj bi poskrbeli za večje zanimanje mladih za evropsko politiko – za politiko, ki ima konkreten vpliv na njihova življenja.

Med odlične projekte Evropske unije prav gotovo spadajo programi kot npr. Erasmus, Comenius ali Leonardo da Vinci, ki mladim omogočajo nemoteno izobraževanje v vseh državah Evropske unije in jim tako ponujajo neprecenljivo izkušnjo ter jim pomagajo pri širjenju njihovih obzorij. Ti projekti niso namenjeni le spodbujanju aktivnega državljanstva med mladimi, gre predvsem za razvijanje solidarnosti in spodbujanje strpnosti, da bi s tem okrepili družbeno povezanost v Evropski uniji.

Moj vsakdan v Bruslju se neprenehoma vrti okrog evropskih zakonodajnih predlogov, ki konkretno zadevajo dobrobit Evropejcev in Evropejke. Zato se zavzemam, da bi bili tudi državljanke in državljani vključeni v kar največ konkretnih razprav o vprašanjih, ki jih zadevajo in so obenem v evropskem interesu. Z udejstvovanjem v družbenih procesih se namreč gradi občutek pripadnosti in vključenosti v evropsko družbo.

Evropska državljanska pobuda je nastala kot odgovor na povečanje participacije pri obravnavi oz. sprejemanju evropske zakonodaje, saj 80 odstotkov teh zakonov sprejme neposredno 27 držav članic. Še posebej med spopadanjem s krizo potrebujemo namreč v Evropi aktivne, samostojne in razmišljujoče državljanke in državljane, ki so pripravljeni sooblikovati politiko prihodnosti EU z nami.

Prepričana sem, da pridemo do najboljših zamisli takrat, ko so državljanke in državljani v središču iskanja kreativnih rešitev za izzive, ki zadevajo našo družbo.

Zofija Mazej Kukovič

Evropa potrebuje sveže ideje mladih

Veliko se srečujem z mladimi in imam občutek, da se mladi ne počutijo vključene v soustvarjanje naše skupne prihodnosti. Kot da smo jih izločili iz odločanja, kot da niso slišani. Takšen odnos vodi v pasivnost in izgubo motivacije med njimi. Seveda si nihče ne zatiska oči, da bo rešitev iz krize preprosta. Mladi so se znašli v težkem položaju, vendar so rešitve bližje, kot si predstavljamo. EU ponuja ogromno programov za mlade, za katere marsikdo sploh ne ve. Pomembno je torej, da v letu aktivnega državljanstva mladim Evropo predstavimo kot skupen dom in prostor, v katerem lahko razvijajo svoje sposobnosti, in jim ponujamo nešteto možnosti, da odkrijejo svoje potencialne. Pomembno je, da mladi razvijajo kreativnost in delovno vnemo. Mi pa jim stopimo nasproti in oblikujemo vzajemen odnos, ki nas bo popeljal v boljšo prihodnost. Sama temo mladih, brezposelnosti in njihove participacije v politiki poudarjam že od začetka mandata evropske poslanke. S tem namenom sem tudi oblikovala danes zelo aktivno pobudo Požen' Evropo. Njen cilj je, da bi se mladi bolje spoznali z Evropsko unijo in se aktivno vključevali v diskusije ter projekte, ki jim bodo odpirali možnosti zaposlovanja in poklicnega razvoja. Redno jim posredujemo informacije o možnostih pripravništev, štipendij in šolanja povsod po Evropi, pripravljamo okrogle mize, na katerih odpiramo temo aktivne vključenosti mladih v družbo in medgeneracijskega sodelovanja, širimo programe in vsebine, ki spodbujajo mlade k iskanju lastnih potencialov in zmožnosti, ter podpiramo evropske prakse na področju dela z mladimi, ki bi jih bilo vredno prenesti v slovenski prostor.

Izrednega pomena je tudi spodbujanje podjetniške kulture med mladimi, saj so dobre ideje vsepovsod, potrebujemo le pogum in kreativnost, da dobro podjetniško idejo tudi uresničimo. V današnjih časih je bistveno, da jim samozaposlitev predstavimo kot povsem realno možnost vstopa na trg dela. S tem namenom smo na okroglih mizah redno predstavljali uspešne podjetniške zgodbe.

Projekt Hrana za zdravje in delovna mesta ponuja vse to. Ponuja priložnost, najprej za zdrav način življenja, za spodbujanje ljubezni do zemlje, lokalne pridelave hrane in tudi za podjetniške priložnosti na tem področju. Ekipa Požen' Evropo je skupina mladih, ki verjamejo v ta projekt. Skupaj smo posadili idejo v zemljo. V naslednjih mesecih bomo v okviru nagradnega natečaja Hrana za zdravje in delovna mesta pripravili več delovnih in izobraževalnih dogodkov, vsakega z malo drugačno vsebino. Obiščite mojo spletno stran

www.zofijamazejkukovic.net, na kateri vas redno obveščamo o dogodkih in zanimivih idejah.

Seveda je bistveno tudi to, da politiki ustvarimo ozračje, v katerem bodo mladi slišani. Ozračje, v katerem ne bodo imeli občutka, da smo jih pozabili. Ozračje, v katerem bodo govorili, sodelovali in soustvarjali. Svet potrebuje sveže ideje, ki jih lahko prinesejo le mlade, neobremenjene glave. Prisluhnimo jim!

Požen' Evropo, kolesarjenje po Parenzani (junij 2012)

Živa Mahkota, Zavod MOVIT Delavnice za spodbujanje mladih k udeležbi na volitvah v Evropski parlament 2014

Ob evropskem letu državljanov Eurodesk Slovenija že drugič organizira projekt, namenjen spodbujanju mladih k udeležbi na volitvah v Evropski parlament. V prvem delu bomo usposobili mladinske delavce in druge zainteresirane za izvedbo delavnic, v drugem delu pa bodo usposobljeni izvajalci izvajali delavnice v svojih lokalnih okoljih – po šolah, društvih, mladinskih centrih in klubih. Namen delavnic je mladim s konkretnimi primeri predstaviti, kaj jim prinaša evropsko državljanstvo, kako deluje EU in kako lahko sami vplivajo na odločitve v EU, torej z udeležbo na volitvah v Evropski parlament in izbiro poslancev, ki najbolj zastopajo njihove interese. Na delavnicah se bodo zbrale trditve mladih, s katerimi se bodo kandidati za evropske poslance strinjali ali ne. Rezultati bodo objavljeni na Eurodeskovi spletni strani.

(mesta, v katerih zaseda Evropski parlament), številkami (število poslancev, število držav članic ...), črkami (kratice strank v Evropskem parlamentu), oblikami (oblika Parlamenta) in simboli (pristojnosti Parlamenta).

- Na vrsti si ti: udeleženci delavnic bodo lahko na kartico napisali svojo trditev, ki jo bomo posredovali prihodnjim kandidatom za evropske poslance, ti se bodo z njo potem lahko strinjali ali ne. Rezultate bomo objavili na Eurodeskovi spletni strani.

**DELOVNI LIST, KI BO
UPORABLJEN NA DELAVNICAH**
(opomba: delovni list spodaj je bil uporabljen na delavnicah leta 2009 in bo za letošnje leto posodobljen)

Projekt o ozaveščanju mladih o EU ter o pomenu znanja za koriščenje njihovih pravic se mi osebno zdi pomembna tema. Četudi je dodajanje takšnih vsebin v šolske učne načrte vedno bolj aktualno, so prav tovrstne delavnice za mlade bolj zanimive in primerne, kadar jih želimo spodbuditi k aktivni participaciji. Na usposabljanju za vodenje delavnic sem se pravzaprav prvič srečala z inovativnimi načini predstavljanja EU mladim ter pri njih 'zbuditi' zanimanje. Tudi sama ne vem vsega o EU, zato so me nekatera vprašanja mladih o EU toliko bolj presenetila. Pozitivno. Odziv mladih je bil najbolj 'glasen' pri debati, kaj bi predlagali evropskim poslane, da obravnavajo na svojih sejah. Tovrstne delavnice imajo precejšen vpliv na njihovo znanje, saj si na takšen način podajanja vsebin le-te lažje zapomnijo. Še pomembnejše pa se mi zdi, da bi morali vse prihajajoče generacije, ki se dejansko že rodijo v evropski skupnosti, opozarjati na njihove pravice, ki jih imajo tudi kot državljani EU.

- Jasmina Mohorko, MC Dravinjske doline, udeleženka usposabljanja in izvajalka delavnic v letu 2009

OPIS DELAVNIC

Na delavnicah bodo mladi na zanimiv in interaktiven način z neformalnimi metodami dela spoznali temeljne pojme, povezane z Evropsko unijo in Evropskim parlamentom, kot so vloga institucij EU, zgodovina EU, ureditev in pomen EU ter struktura, pristojnosti in dosežki Evropskega parlamenta, s poudarkom na tem, kako EU vpliva na življenje mladih. Na delavnicah se bodo uporabljali delovni listi, ki obsegajo naslednje sklope:

- Kratak kviz o EU: nekaj zanimivih osnovnih podatkov o EU, prebivalcih in državah EU.
- Ali veš, da so evropski poslanci ...: trditve o Evropskem parlamentu, njegovih dosežkih, sprejetih resolucijah in uredbah, s poudarkom na podatkih, zanimivih za mlade.
- Volim, ker ...: mladi razmislijo, zakaj se udeležiti volitev, kaj za njih pomeni udeležba na volitvah.
- Evropski parlament v točkah/številkah/črkah/oblikah/simbolih: predstavitev Evropskega parlamenta s točkami na zemljevidu

IZVAJALCI DELAVNIC

Vsi izvajalci delavnic se bodo udeležili dvodnevne usposabljanja, ki bo potekal od 28. do 29. maja v Kranju, usposabljanje bo potekalo v okviru letošnjega Evropskega tedna mladih 2013 (www.etm.si).

Izvajalci delavnic so predvsem mladinski voditelji, mladinski delavci in/ali informatorji in predstavniki društev ter organizacij, ki delajo z mladimi in bi jim radi na zabaven ter interaktiven način predstavili vsebine, povezane s spodbujanjem aktivnega evropskega državljanstva mladih. Na usposabljanju bodo spoznali temeljne pojme, povezane z Evropsko unijo in Evropskim parlamentom, pridobili kompetence za izvajanje in organizacijo delavnic za mlade, spoznali praktičen primer izvedbe delavnice in dobre prakse načinov spodbujanja udeležbe mladih na volitvah. Poleg tega bodo izvajalci prejeli priročnik za izvedbo delavnice in dodatne vsebinske informacije o temah, vključenih na delovni list. Tako bodo vsi izvajalci opremljeni z znanji in metodami, potrebnimi za uspešno izvedbo delavnic.

Izobraževanje je bilo iz strani Eurodesk odlično izpeljano, dobro je bilo poskrbljeno za naše počutje in informiranost, še vedno imam literaturo in gradivo, ki ste nam ga posredovali. Tudi podatki, ki ste nam jih posredovali so bili zanimivi za mene in naprej za udeležence/ce delavnic. Izpostavila bi rada, da je tematika delavnice zelo obsežna in zahteva posredovanje velike količine podatkov (EU je kompleksna institucija), zato se morajo potencialni udeleženci zavedati učenja in znanja, ki se od njih pričakuje in potrebne priprave na delavnico. Mladi, ki spremljajo politiko pogosto zelo dobro poznajo tematiko, zato je res pomembna dobra pripravljenost mentorja/mentorjev.

- Tanja Šinigoj, Mladinski center Nova Gorica, udeleženka

OSNOVNA ČASOVNICA PROJEKTA 2013/2014

28.-29. maja 2013:

usposabljanje izvajalcev delavnic poletje/jesen 2013: dogovori izvajalcev delavnic s šolami in organizacijami za datume izvedbe delavnic v šolskem letu 2013/2014

jesen 2013/zima 2014: izvajanje delavnic po šolah, mladinskih centrih in v okviru drugih skupin mladih (društva, interesne skupine ...)

zima/pomlad 2014: zbiranje in strukturiranje trditev mladih,

posredovanje trditev kandidatom za evropske poslance in objava rezultatov na spletni strani www.eurodesk.si

ŽELITE V SVOJI ORGANIZACIJI ALI ŠOLI GOSTITI TOVRSTNO DELAVNICO?

Če želite mladim v svoji organizaciji ali na šoli predstaviti omenjene vsebine, nam pišite na info@eurodesk.si in povezali vas bomo z usposobljenim izvajalcem delavnic iz vaše bližine.

Idealno je, če bi za izvedbo delavnice lahko namenili dve šolski uri skupaj (blok uro) z možnostjo uporabe interneta, projektorja in računalnika, kar omogoča uporabo avdiovizualnega gradiva in obisk spletnih strani, namenjenih mladim. Delavnico je mogoče izvesti tudi v eni šolski uri.

Načrtovan termin izvedbe delavnic je jesen 2013 in zima 2014.

Eurodesk Slovenija vključuje v svoje aktivnosti usposabljanja za vodenje delavnic na temo aktivnega državljanstva za mlade že vse od leta 2008. (ta kvadrat naj bo čisto na koncu)

Do sedaj so bila izvedena že tri različna usposabljanja na tri različne podteme:

- »... torej misliš, da veš vse?« 2008 – modul za ozaveščanje mladih o Evropski uniji;
- »... torej misliš, da veš vse II?« 2009 – modul za spodbujanje mladih k udeležbi na volitvah v Evropski parlament;
- »Destinacija prostovoljstvo – priprava na vzlet« 2011 – modul za spodbujanje mladih k vključevanju v (mednarodne) prostovoljne dejavnosti.

Projekt za spodbujanje mladih k udeležbi na volitvah v Evropski parlament 2009 je bil eden izmed uspešnejših tovrstnih Eurodeskovih projektov, saj je 11 izvajalcev delavnic izvedlo 45 delavnic, ki se jih je udeležilo 961 mladih.

mag. Maja Hostnik, Mreža MaMa EU Si ti!

Skoraj polovica leta, v katerem praznujemo evropsko leto državljanov, je že za nami. V tem obdobju so po Evropski uniji stekle številne aktivnosti, temelječe na ustvarjanju dialoga z državljani in njihovega informiranja o (nad)državljskih pravicah EU, ki smo jih pridobili z vstopom v Evropsko unijo. Osmo leto teče, odkar je tudi Slovenija vstopila v skupno območje EU in postala del velike evropske skupnosti.

Z vstopom v Evropsko unijo smo postali tudi državljani in državljanke EU ter si s tem pridobili marsikatero pravico, ki jo uveljavljamo s prostim gibanjem znotraj EU. Z vstopom v EU in pridobitvijo evropskega državljanstva se je spremenil tudi naš način življenja. Naenkrat smo lahko potovali po EU brez potnih listov, čakalnih vrst na mejnih prehodih ni bilo več, ponudila se je cela kopica možnosti izobraževanja in dela v državah članicah Evropske unije, v sosednjih državah smo začeli kupovati brez omejitev, pristopili smo k skupni monetarni uniji in prevzeli evro. Pri našem vsakdanjem delu so se pojavili različni evropski programi in projekti, volili smo prve evropske poslance in odpirale so se možnosti ter priložnosti investicij za gospodarstvo, ki naj bi prinesle gospodarsko rast. Tudi telefonski klici znotraj EU so postali cenejši. Prevzeli smo drugačen način življenja in tudi pravice, ki jih nekateri bolj, drugi manj izkoriščajo. S tem spoznavamo, da EU le ni zgolj gospodarska Unija, ampak Unija, ki prinaša nam državljanom in državljanke otipljive koristi.

Evropsko leto državljanov in Mreža MaMa

Predstavništvo Evropske komisije v Sloveniji, Urad Vlade RS za komuniciranje in Informacijska pisarna Evropskega parlamenta v Sloveniji so v letu, ki ga je EU namenila nam državljanke in državljanom, pripravili raznolik program aktivnosti z evropsko vsebino. Del aktivnosti pod sloganom EU Si ti poteka v različnih slovenskih krajih v organizaciji Zavoda Mladinska mreža MaMa. In ni naključje, da je EU letošnje leto namenila nam. Letos namreč praznujemo tudi 20 let obstoja evropskega državljanstva, ki je bilo prvič opredeljeno z Maastritsko pogodbo. Besedo dobivamo mi evropski državljani in državljanke. EU je nam ponudila priložnost in možnost, da na javnih dogodkih izpostavimo svoja mnenja, stališča, predloge in rešitve v povezavi s svojimi pravicami. EU je v teh 20 letih na področju skupnega državljanstva dosegla napredek, a kljub temu še obstajajo odprta vprašanja, na katera lahko skupaj poiščemo rešitve.

Nekaj rešitev smo skozi EU dogodke po Sloveniji pod sloganom EU Si ti že opredelili. Do danes smo izvedli dva večja posveta na temo pravice do izobrazbe in poklicnih kvalifikacij ter posvet z evropskim komisarjem dr. Janezom Potočnikom na temo razprave o prihodnosti Evrope v Cankarjevem domu. Na posvetu za zainteresirano javnost smo v Ljubljani odprli temo prihodnosti Digitalne agende v kulturi kot tudi temo socialnega podjetništva. Tudi na tematskih dnevih, ki sta bila organizirana v Slovenskih Konjicah in Mariboru, so različne ciljne skupine ustvarile ogromno idej. EU Si ti ne pozabi na dijake ne na starejše, ki dneve preživljajo v domovih za ostarele. V Tednu Evrope smo organizirali pet interaktivnih dogodkov po večjih slovenskih krajih. Moč smo dali besedi in pogovorom z mimoidočimi v središčih mesta na prostem.

Napoved poletnih EU dogodkov po Sloveniji

V prihajajočih poletnih mesecih nas čaka več dogodkov, povezanih z zanimivimi evropskimi temami in izkoriščanjem evropskih državljanskih pravic v prihodnosti. Vse do 1. julija, ko bomo praznovali vstop Hrvaške v Evropsko unijo, bomo organizirali različne dogodke. Še posebej zanimiv in aktualen za nas bo posvet Erasmus za vse, ki ga bomo 31. maja izvedli na Ljubljanskem gradu kot spremljevalni dogodek ob tednu mladih v okviru Mladistivala. V maju se bomo ustavili tudi v Novem mestu ter na zabaven in informativen način Novomeščanom predstavili Evropsko unijo in pravice v njej. Enako informativno in zabavno bo v Trbovljah, Litiji in Brezicah. Najbolj posvetovalno bo na posvetu v Kopru v začetku junija, ko bomo na tretjem večjem posvetu izpostavili pravice potnikov in turistov.

Vabljeni v našo družbo in sledite nam na Facebooku EU Si ti, Twitterju #EU Si ti in na spletni strani www.eu-dogodki.si.

Ker vaše mnenje šteje, vas vabimo, da se razprav in posvetovanja udeležite že sedaj <http://www.eu-dogodki.si/forum/> EU Si ti. je vaša priložnost, da poveste, v kakšni Evropski uniji želite živeti in kaj pričakujete v prihodnosti od Evropske unije!

Ob koncu evropskega leta državljanov bomo zbrane predloge z EU dogodkov po Sloveniji posredovali Evropski komisiji kot prispevek k poročilu o državljanstvu ter kot vodilo k pripravi politik in razvoju Evropske unije v prihodnje.

Program aktivnosti z evropsko vsebino je ena izmed akcij upravljalnega partnerstva med Predstavništvom Evropske komisije, Uradom Vlade RS za komuniciranje in Informacijsko pisarno Evropskega parlamenta v Sloveniji pri komuniciranju evropskih vsebin.

ZA EVROPO GRE ZA VAS GRE

Vključite se v razpravo

Evropsko leto državljanov 2013
www.europa.eu/citizens-2013

Miha Pongrac, Predstavništvo
Evropske komisije

Napovednik dogodkov v okviru evropskega leta državljanov

Evropska komisija je leto 2013 razglasila za evropsko leto državljanov z namenom opozoriti na pravice, ki jih prebivalcem Evropske unije prinaša državljanstvo v EU. V ta namen bodo čez celo leto potekali raznovrstni dialogi, katerih namen je skušati ugotoviti, kakšen razvoj si na področju pravic, politik in upravljanja državljani EU želimo do leta 2020.

Pomembno vlogo pri pripravi evropskega leta državljanov bodo odigrale informacijske točke Europe Direct, ki predstavljajo vstopno točko za stik državljanov EU z institucijami EU.

Točka Europe Direct v Murski Soboti bo tako v okviru evropskega leta državljanov med 29. in 30. junijem v Lendavi organizirala poletno šolo EU, na kateri bodo udeleženci, učenci DOŠ I Lendava in ene izmed hrvaških osnovnih šol, prisluhnili predavanjem o EU ter sodelovali na kuharski delavnici, v bralnem krožku, pri družabnih igrah ipd. Poleg tega točka Europe Direct v Murski Soboti čez leto pripravlja tudi predavanja o EU na pomurskih osnovnih šolah, v maju in septembru pa vas vabijo na sproščeno in neformalno »Kavo o Evropi«, na kateri bodo skušali spodbuditi interes za vsebino strategije Evropa 2020.

V Kopru bo točka Europe Direct med 15. in 22. junijem pripravila mladinsko izmenjavo DOCUCITIZEN, namen katere je prek reportaž in dokumentarnih filmov udeležencem podati teoretično znanje o evropskem državljanstvu, konceptih aktivnega državljanstva, evropski integraciji, delovanju evropskih institucij ter pravicah in priložnostih, ki jim ponuja državljanstvo EU, kot tudi spodbujati skupne evropske vrednote – demokracijo, človekove pravice, strpnost in medčloveško spoštovanje. Poleg tega bo točka Europe Direct Koper 15. junija izdala tudi e-bilten na temo državljanstva v EU.

Mariborska točka Europe Direct bo med 28. in 31. oktobrom v Mariboru pripravila mladinsko konferenco »Meet me in Citizenship 2013«. Namen konference je udeležencem na interaktiven način predstaviti pravice, ki jih daje evropsko državljanstvo, ter sestaviti poročilo o teh pravicah. Poseben sklop konference bo namenjen predstavitvi enotnega trga in prostega pretoka ljudi. Na različnih osnovnih šolah v Podravju bo točka Europe Direct Maribor čez celo leto na predavanjih o EU predstavljala osnovne značilnosti EU s poudarkom na evropskem letu državljanov oziroma pravicah, ki izhajajo iz državljanstva EU. Tudi preostale točke Europe Direct v Kranju, Celju, Novem mestu in na Ravnah na Koroškem bodo v sklopu evropskega leta državljanov sodelovale pri pripravi številnih interaktivnih dogodkov, ki se bodo odvijali do konca letošnjega koledarskega leta. Tako lahko na primer do 30. 6. sodelujete v natečaju za izdelavo videa »Evropa vsepovsod naokrog«, kar je skupna akcija vseh slovenskih točk Europe Direct. Več informacij o natečaju in tudi preostalih dogodkih v bližini lahko dobite na najbližji točki Europe Direct.

EUROPE DIRECT GORENJSKA

BSC, d. o. o., Kranj
Cesta Staneta Žagarja 37
4000 Kranj
Tel.: 04 281 72 30
Faks: 04 281 72 49
europe.direct@bsc-kranj.si
www.bsc-kranj.si/i-europe-direct

EUROPE DIRECT KOPER/CAPODISTRIA

KID PINA
Kidričeva ulica 43
6000 Koper
Tel.: 05 627 80 72
europedirect@pina.si
europedirect.pina.si

EUROPE DIRECT MARIBOR

Zavod PIP
Gospodsvetska cesta 83
2000 Maribor
Tel.: 02 234 21 48
Faks: 02 234 21 47
europedirect@zavodpip.si
www.evropajec.si

EUROPE DIRECT MURSKA SOBOTA

Zavod PIP
Zvezna ulica 10
9000 Murska Sobota
Tel.: 02 535 27 63
Faks: 02 535 27 61
europedirect.ms@zavodpip.si
www.zivim.eu

EUROPE DIRECT NOVO MESTO

Razvojni center Novo mesto
Ljubljanska cesta 26
8000 Novo mesto
Tel.: 07 337 29 82
Faks: 07 337 29 81
europe.direct@rc-nm.si
http://www.rc-nm.si/Projekti/EUROPEDIRECT.aspx

EUROPE DIRECT RAVNE NA KOROŠKEM

A. L. P. Peca
Prežihova 17
2390 Ravne na Koroškem
Tel.: 059 091 083
Faks: 02 821 78 61
europedirect@alppeca.si
www.alppeca.si/europe_direct.aspx

EUROPE DIRECT SAVINJSKA

Celjski mladinski center
Mariborska 2
3000 Celje
GSM.: 040 570 289
Faks: 03 490 87 41
europe.direct@mc-celje.si
www.europedirect-Savinjska.si

In this issue you can read...

AKTUALNO

The article focuses on various dimensions of European citizenship. It speaks about the history of citizenship and the origin of European Union. In the light of economic crisis, which aggravated the concept of European citizenship the most, euroscepticism is brought to attention, along with reasons for its emergence and its possible solutions. The article also speaks about some hints for the future of European Union and European citizenship.

INTERVJU

Peter Matjašič, the president of European Youth Forum, has been active in the field of (international) youth work for over 15 years. We were engaged in conversation about European citizenship, the situation of young Europeans nowadays, the meaning of structural dialogue for young people, Maribor - European Youth Capital 2013, and mechanisms, which encourage active citizenship of young people, so we also tackled the role of the European Youth Forum in this field.

V ŽARIŠČU

In this section you can read about European Youth Week, the activities of which will be held between 26th May and 2nd June 2013 in 33 countries of EU. The summit of the events will be held on 31st May in Brussels, where representatives of the best Youth in Action projects will be present, as well as the ambassadors of youth work from all over Europe. Most of the section is dedicated to the activities of Mladinstival – festival of youth work, which will be the central event of European Youth Week in Slovenia. The event will celebrate the achievements of youth sector and EU programmes for young people in Slovenia.

V akciji

This section speaks about European citizenship as one of the four priorities of the Youth in Action Programme. In their projects young people have an opportunity to define their common values with youngsters from other countries despite the cultural differences, and they are encouraged to think about the important elements of the European society and assume their active role in their local communities. To illustrate European citizenship, this section presents two projects – Youth Exchange Building Brigdes 2012 by Leo Club Murska Sobota and European Voluntary Service Gradimo odnose na novo (Creating new relationships) by Župnijski urad Sv. Jurija Škofja Loka.

ČEZ PLANKE

EU provides finances for many programmes. You are already familiar with Youth in Action Programme, so in this section you can read about two other programmes: Lifelong Learning Programme for education and training in the field of education and Europe for Citizens Programme, which encourages networkings of people from all over Europe with the purpose of exchanging experience, values and opinions.

In this section you can also read about Maribor, European Youth Capital 2013, in line of which young people's active participation and care for their better future are encouraged. European Youth capital an initiative of European Youth Forum, started in 2009.

TELESKOP

In the frame of European Year of Citizens 2013 a lot of attention is dedicated to different rights that we have as European citizens. But do Slovenians even identify ourselves with this supranational identity which we acquired in 2004 and are we really acquainted with all benefits that we have as European citizens? This section presents several rights, which originate in European citizenship. The European Citizens' Initiative was introduced last, in 2011, therefore we gave it a bit more space.

REFLEKSIJE

The only directly elected representatives of European citizens in the institutions of European Union are Members of European Parliament. This section presents their thinking about European citizenship and the role of young people in its strengthening. Contributions were written by Romana Jordan, Ph.D., Zofija Mazej Kukovič and Milan Zver, Ph.D., from European People's Party and Tanja Fajon, M.Sc., and Mojca Kleva Kekuš, M.Sc., from Progressive Alliance of Socialists and Democrats for Europe.

NAPOVEDNIK

This section summarizes events connected to European Year of Citizens 2013 from all over Slovenia. You can read about Eurodesk Slovenia's workshops for encouraging young people's participation in European Parliament elections 2014 and various events with a slogan EU Si Ti (Eu Is You), organized by Youth Network Mama in many different towns all over the country. You can also read about different dialogues organized by EU Representative Body in Slovenia in its Europe Direct Information Centres all over Slovenia with the purpose of bringing the attention of citizens to the rights, which originate in European citizenship.

INFORMACIJE

Zavod MOVIT

Nacionalna agencija programa MLADI V AKCIJI
Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana
Tel: 01/430 47 47
e-pošta: info@mva.si
Splet: www.mva.si

DRUGE UPORABNE SPLETNE POVEZAVE:

- Evropska komisija, program MLADI V AKCIJI:
<http://ec.europa.eu/youth>
- izvajalska agencija za izobraževanje,
avdiovizualno področje in kulturo:
<http://eacea.ec.europa.eu>

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT
URAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA MLADINO

Publikacija je narejena s pomočjo podpore Evropske komisije in Urada RS za mladino. Vsebina publikacije je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne odraža stališč Evropske komisije.

Mnenja in stališča izražena v tej publikaciji ne izražajo nujno tudi mnenja Nacionalne agencije programa MLADI V AKCIJI. Slikovni material je posnet na aktivnostih, sofinanciranih s sredstvi programa MLADI V AKCIJI. Fotografije so pridobljene iz Centralne avdiovizualne knjižnice Evropske komisije, iz arhiva Nacionalne agencije ali od avtorjev tekstov in njihovih organizacij.